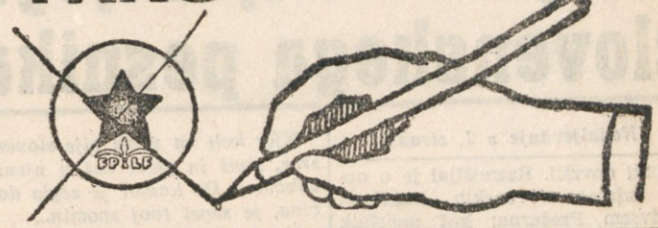

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

TAKO bomo v nedeljo volili:

Postnina plačana v gotovini
Spedizione in abbon. postale
Stev. 141 (1231)

Leto V - Cena 15 lir - 10 jugolir - 2.50 din

TRST sredo 15. junija 1949

Politika varanja delovnih množic

Na volitvah v Trstu je zmagovala reakcija, zmagovala je imperialistična fronta. Konkretna analiza pa se ne more zadovoljiti samo s to golo ugotovitvijo, ampak mora razčleniti pojem tržaške reakcije. Zmaga tržaške reakcije ni le razredna zmaga buržoazije, ampak je hkrati zmaga italijanske buržoazije, ki nastopa v Trstu kot braniteljica italijanskega Trsta, Istre, Dalmacije itd., s posledico sovinitstvenega in imperialističnega pritiska na italijanske in slovenske delovno ljudstvo. To zmago je vsa italijanska reakcija počela in se izjavila iz nje naravnost gorostasne zaključke. Te volitve naj bi dokazale, da je Trst po večini italijansko mesto (naravnost odkriti), celo da spada Trst v italijanski, celo teritorij! Dokazale naj bi,

protiimperialistično linijo in ki do sega časne uspehe le na račun klevetniške kampanje proti socialistični Jugoslaviji, kampanje, ki prijetno draži vse tržaške malomeščanske in reakcionarne kroge.

Kljub tolikim uslugam, ki jih Vidali dela tržaški reakciji s svojimi informirajočimi politiko varanja tržaškega delovnega ljudstva, in kljub njegovemu stalnemu zagotavljanju, da bo priden in da je pripravljen sodelovati z vsemi reakcionarnimi strankami, bo moral poizkusiti se marsikatero grenko zato, ker je nekoč bolj ali manj odkritosrčno branil dosledno protiimperialistično linijo tržaškega demokratičnega gibanja, na katero reakcija ne bo nikoli pozabila. Polna ponižanja in samozatajevanja je pot oportunističnega hlapčevanja italijanske sovinitstvene buržoazije: a prišel bo dan, ko bo delovno ljudstvo spregledalo in ne bo več dopustilo, da bi se radeča zastava — simbol revolucionarne borbe vseh izkoriščanih in zatiranih — izrabljala za hlapčevanje razrednemu sovražniku.

V borbi za revolucionarno načelno protiimperialistično fronto je zgodovinska vloga Ljudske fronte, ki bo nadaljevala svojo borbo, da se tržaško demokratično gibanje povrne na revolucionarno pot dosledne protiimperialistične borbenosti.

Poslušajte!

Danes ob 13. uri
bo govoril na
radiu Trst II.
tov. Franc Štoka

Poslušajte!

dalje, da je za Italijo glasovalo 149.132 ljudi, to je 88,13 odstotkov vseh volivcev. K temu je treba prišteti tudi 35.369 komunistov, ki so skozi svojo volilno kampanjo kazali revolucionarne tendence, v italijanskem smislu.

Tako postavlja in osvetljuje italijanska reakcija rezultat upravnih volitev v Trstu. In zaključuje: Seveda se ve, da je Tržaško ozemlje izključno plod kompromisa med vladajočo in opozicijsko buržoazijo. Po tem rezultatu bi morale spremeniti svoje mnenje in pristati na priključitev Tržaškega ozemlja k Italiji (kakor da bi bilo prišlo do kompromisa le zaradi tega, ker naj bi prvi priznali italijanski značaj Trsta, drugi pa tega značaja ne bi priznavali).

Torej, zmaga reakcije, iz katere kluže ona kovati kapital za imperialistične cilje italijanskega imperializma, ob podpori anglo-ameriških imperialistov: taka je objektivna analiza razredne usbine teh volitev.

Sprito vsega tega, kaj ve povedati Vidali?

On je zadovoljen; on slavi zmago! Zatrjuje celo, da so na teh volitvah resnično zmagovali le komunisti. On dobro ve, da je to laž, in da s to lažjo on vara tržaške delovne množice. On dobro ve, da predstavlja 35.000 glasov, od katerih za njegovo partijo dejanski poraz protiimperialistične fronte, če pomislimo, da stejejo (ali so vsaj steli) samo Enotni sindikati nad 55.000 članov! Kje so na ostale množične organizacije, SIU, ASIZZ, itd., ki so skupaj tvorile močeno protiimperialistično fronto na tržaških tleh?

Kljub temu pa on govori in zatrjuje, da so povsod razširili svoj opliv in da so celo pridobili skratki importanti piccolo borghesi e dei ceti medi che fino a ieri erano passivi o lontani da noi ed anche ostili!

Kljub temu pa je dosegel le 35.000 glasov! Če to ni varanje delovnega ljudstva, potem res ne vem, kaj se pravi sploh varati!

Glede rezultatov, ki so jih dosegli reakcionarne stranke, je za Vidali vse v redu: on se tu počuti doma. Skoro za vse ima povsem krovilsko besedo. Za republikance in socialiste ima vzvišeni nasmeh, češ, misliti ste, da boste dosegli drugo mesto, pa smo na tem mestu mi, prvi za demokristjani (teli niti ne omenja, kakor da bi računali, da bo krščanska demokracija pripravljena s njim deliti oblast!). Uspeh independentistov je presenetil druge, pravni; njega ne! Danes pravi, da je independentizem kreacije institutiva e sana di una parte del popolo alla mazzia plebiscitaria nazionalistica, neprobjavljaj kaj je pisal o independentizmu še tik pred volitvami!

Bežno omenja uspeh MSI in Blocco italiano in dobrohotno graja podporo, ki so jo tem fašističnim skupinam dajale oblasti in stranke Giunte d'Intesa. Vesel je, da so to zadržanje menjali (i), in zaključuje: «Essi (partiti della Giunta) o per consociati interessi di terra o perchè pressati dalle loro basi, oggi si dichiarano ostili a questi movimenti, e questo atteggiamento, se sincero, lo vogliamo includere negli aspetti positivi di questa campagna elettorale. Trieste con un forte movimento fascista sarebbe una vergogna per TUTTI. (podčrtal Vidali)» Prav tako sta govorila De Gasperi in Pacciardi! Tako je vse v redu. Trst je dokazal, da je vreden priključitve k Italiji, in delovno ljudstvo, ki more gledati mirno na bodočnost, ki se mu obeta v De Gasperi-jevi Italiji, in okoli Marshallovega plana in atlantskega pakta.

Človek kar strmi ob taki površni in nemarksiistični analizi dejanskega položaja, na liniji parlamentarnih linij, ki pripisujejo tržaškemu delovnemu ljudstvu bridka razočaranja. Vidalijska frazica se je spremenila v malomeščansko oportunistično partijo, ki je zapustila dosledno revolucionarno in

L. D. H.

Splošni indeksi cen na debelo v Franciji

Splošni indeksi cen na debelo v Franciji se je povečal v maju od 1946 na 1892 (podlaga 100 v letu 1936). Indeks cen industrijskih izdelkov se je dvignil na 2076. Povprečni indeks plač se je dvignil v Franciji od 100 v letu 1938 na 636 v letu 1947, na 803 v aprilu 1948, na 1010 v oktobru 1948, sedaj pa znaša 1030. V primeri s predvojnimi stanjem so se življenjski stroški povečali za 25, plača pa samo za desetkrat.

Uspela volivna zborovanja Ljudske fronte v Colu, Malem Repnu in Samatorici

Tudi včeraj so se vsrila po vseh podeželskih občin volivna zborovanja Ljudske fronte, na katerih so njeni kandidati tolažili ljudstvu program, za katere se bodo volivci podeželskih občin izrekli na volitvah 19. t. m.

V Malem Repnu

Volivno zborovanje Ljudske fronte je že pred deveto uro zvečer otvoril tov. SPANGER in predal besedo tov. Ivanu Husu. Govornik je najprej obrazložil program Ljudske fronte za repnaborsko občino. Opozoril je na potek volitev v Trstu in primerjal našo sedanjo borbo proti imperializmu z našo slavno osvobodilno borbo proti fašizmu, ki se je tudi večkrat znašla v velikih težavah, ki pa je končno bila kronana z zmago. Tako bo tudi naša sedanja borba kljub težkočam imela uspeh prav zato, ker ima svoje korenine globoko v krvavi borbi za našo osvoboditev. Poudaril je nato, da je Ljudska fronta za nedeljske občinske volitve izbrala kandidate, ki se bodo znali dosledno boriti za uresničenje vseh točk zastavljenega programa, ki je resnično ljudski program. Nato je ožigosal oportunisten in razkrinkal Vidalijske laži ter končno pozval zborovalce, naj glasujejo v nedeljo za Ljudsko fronto.

Pred zaključkom zborovanja je tov. Spanger pozval navzoče naj ne pozabijo na naše padle borce, na solze mater in žena in naj v nedeljo glasujejo za našo Fronto, ki bo znala uresničiti tisto, za kar se je ves naš narod bori.

Zborovanje se je udeležilo skoro vsa vas, potek je bil miren, z izjemo trenutnega motenja, ki ga je skušalo vršiti nekaj vidalijskega, ki pa so se kaj kmalu umaknili sprito odlične zahteve navzočih.

V Colu

Volivnega zborovanja Ljudske fronte v Colu se je udeležilo večje število volivcev in volivk, sprav se je bilo precejšnje število teh ljudi udeležilo zborovanja v Repnu dan prej in tudi predstave filma «Na svoji zemlji».

Tov. BOLE je na kratko orisal sedanji politični položaj posebno glede na izide volitev v tržaški občini. Priказal je resno nevarnost, ki nam preti s strani tistih strank, ki nam odnese večino, posebno za nas Slovence in za vse demokratično ljudstvo.

Nato je tov. dr. DANEU orisal na kratko volilni program na splošno

Lažnive vesti o razgovorih v Parizu

PARIZ, 14. — Agencija Tanjug zanika vest, ki so jo objavili listi v Londonu, da je britanski zvezni minister imel včeraj razgovor z jugoslovanskim poslanikom v Parizu Bističkim.

Stojimo ob odprtem grobu največjega slovenskega pesnika od Prešerna pa do naših dni...

Včeraj se je slovenski narod poslovil v Ljubljani od svojega velikega pesnika Otona Županciča - Svečanostni govori Josipa Vidmarja, prof. Franceta Kidriča, Puniše Petroviča, Iva Andriča in Miška Kranjca - Tržaške Slovence je na pogrebu zastopala številna delegacija na čelu z glavnim odborom Slovensko-hrvatske prosvetne zveze

LJUBLJANA, 14. — Danes dopoldne je ves slovenski narod spremljal pri Sv. Križu — kjer so pokopani prerano umrli veliki: Cankar, Kette in Murn — svojega največjega pesnika Otona Županciča. Pogrebni sprevod se je začel ob 10. uri dopoldne izpred palače predsedstva vlade LR Slovenije, kjer je v veliki dvorani ležalo truplo velikega pesnika in kjer so se stotisoči ljudstva iz vse Slovenije v nepretrganem mimohodu poslovili od njega.

Pred palačo predsedstva je govoril pred začetkom pogreba predsednik prezidija Ljudske skupščine Slovenije tov. Josip Vidmar, ki je med ostalim dejal: «Poslavljamo se od Otona Županciča.

Od tod bo nastopil svojo zadnjo pot moč, ki je prejel od narave dar večnega pesnika, od svojega daru in časa pa nalogo biti glasnik naroda v dobi ogromnega vzpona njegovih moči, ki so nas v petdesetih letih privedle od provincialnega avstrijskega mrtvila preko prve koncepcije jugoslovanske državnosti, preko naše najtežje preizkušnje v osvobodilni borbi do napora za obnovo naše domovine in za gradnjo naše socialistične državnosti.

V Župancičevem, po Prešernu najvišjem in najčistejšem pesniškemu delu med Slovenci, zaznema ta petdesetletna zgodovina slovenskega naroda skoraj polovico vse njegove tvornosti. Nedvomno pa je usoda tega naroda v njegovem delu tisti pojav, ki mu je posvečena njegova najgloblja čustvena pozornost. Zakaj ta zgodovina, ki je danes videti jasna in zmagovala s stalizmi človeka ki jo je živel in ustvarjal, ni bila ne radostna, ne čudovita, temveč prečesto polna težkih skrbí, žalosti, bolečine, obupa.

Nato je govornik poudaril, da je Župancič dočkal druga svetovno vojno že kot šestdesetletnik, živo je spremljal in pozdravljal snovanje Društva prijateljev Sovjetske zveze in je pravilno videl kot edino rešilno politiko zvezo Jugoslavije s Sovjetsko Rusijo, kakor je brezpogojno že tedaj priznaval delavski razred Jugoslavije za tisti razred, ki edini lahko izvede in uresniči to rešilno politiko. Zavedal se je da bo zmaga odpora, zmaga Komunistične partije v eni zamahu postavila tudi njegov narod v vrsto najnaprednejših narodov sveta. Zmago in svobodo je dočkal telesno strt, toda živega in budnega duha. Dočkal je resnično svobodo svojega naroda, pozdravil to znamenito dobo in je iztekli mlademu rodu priznaje, ki je bilo kakor posvetilo, ki je borem za svobodo pomenilo toliko kot potrdilo vse vredne slovenske duhovne preteklosti.

je znanosti in umetnosti, katere prvi član je bil veliki pokojnik, in v imenu ljubljanske univerze, ki mu je podelila častni doktorat. Prof. Kidrič je med drugim dejal: «Nad petdeset let je vsakdo med Slovenci, ki je imel čut za umetnost, s presenečenjem spremljal Župancičeve blesteče verz. Občudovali smo njegovo suvereno mojstrstvo naše besede. Strmeli smo ob porastu tehnosti njegove misli in ob jasnosti, ki je kovala generacije za veliki čas. Akademiki smo bili ponosni ob misli, da se je s svojimi umetniškimi svedsti najbolj izmed nas umel oključiti v novi čas, pa naj je šlo za dobo osvobodilne borbe, ustvarjanje socializma v Titovi Jugoslaviji ali za zavratanje klevet v zadnjem letu. Srečni smo bili, da je bil ta umetnik evropskega formata, ki je postal ponos vseh naših narodov in naše ljudske oblasti ter obračal nase pažnjo vse literarne Evrope, ta veselo napredni človek naš vestni član, častni doktor in upravnik, ki se je zavedal svojih dolžnosti ter prav do svoje smrtne ure z delom dokazoval, kako zopna in tuja mu je misel na kakršno koli sineskuro.

Nato je prof. Kidrič omenil delovanje Župancičeve v zadnjih mesecih, ko je prevajal Prešernove nemške pesnitve, ki jih je hotel izdati v okviru Slovenske akademije; delo

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zopet tajna seja zunanjih ministrov

PARIZ, 14. — Štirje zunanji ministri so se danes sestali na tajni seji ob navzočnosti omejenega števila namestnikov. Ob 15.30 so štirje ministri sporazumno prekinili sejo, ki se je nadaljevala ob 17.30. Med tem časom je Višinski sel na sovjetsko poslanstvo, ostali trije ministri pa so se med seboj posvetovali. Konferenca se je zaključila ob 19.40 in niso o njej izdali nobenega poročila.

Tudi za jutri je določena tajna seja. Ministrski predsednik zahodne Nemčije so odobrili volivni zakon in se sporazumeli, da bodo volitve za zahodno nemško republiko 14. avgusta.

Izraelski protest proti pošiljanju orožja Arabcem

LAKE SUCCESS, 14. — Izraelski delegat v OZN Eban je poslal predsedniku Varnostnega sveta pismo, s katerim protestira proti britanskim izjavam, da bodo obnovili dobave orožja arabskim državam. Pismo bo objavila britanska obrazložitve, da to orožje služilo samo za vzdrževanje notranjega reda.

MOSKVA — Agencija Tass javlja, da je bil minister za metalurgijo Ivan Tvesjan imenovan za ministrskega podpredsednika ZSSR.

Ameriški imperialisti se hočejo polastiti Formoze

Uporabiti bi jo hoteli kot oporišče za napad na novo Kitajsko

PEKING, 14. — Predsednik «Zveze za avtonomijo Tajvana» (Formoze) je izjavil dopisniku agencije «Nova Kitajsk»: Kitajsko ljudstvo bo preprečilo zaroto ameriških napadalcev, ki se skušajo polastiti Formozo. Prebivalstvo Formoze bo nudilo vsi pomoč kitajski narodnoosvobodilni vojski za osvoboditev Formoze. Ker bo vse ozemlje kontinentalne Kitajske kmalu osvobodeno, ni niti osvoboditev Formoze daleč. Formoza je vedno bila sestavni del Kitajske in njeno prebivalstvo je bilo vedno sestavni del kitajskega ljudstva.

Predsednik je nato poudaril, da bo kitajsko ljudstvo proti imperialistom enako nastopilo kakor proti japonskim napadalcem. Opozoril je na dejstvo, da ameriški reakcionariji, ki vidijo bližnji poraz kuomintang na celini, zastavljajo vse sile, da bi se polastili Formoze in se jo nato posluževali kot oporišča za napad na Kitajsko.

Ko je odzvel kuomintang celo vrsto posebnih privilegijev na Formozo pripravljajo vojaški in gospodarski napad že od kapitulacije Japonske, je ameriški imperializem spodbujal pešico izdajalcev na Formozo, naj zahtevajo lažno enotnost Formoze, v upanju, da bi jo s tem spremenili v ameriško kolonijo. Ob sodelovanju britanskega imperializma je ameriški imperializem pred kratkim pripravil

Volivna zborovanja Slov.-ital. ljudske fronte

DANES:

- V MILJAH ob 13
Govorita tov. Stoka in Laurenti.
- V DEVINU ob 20
Govorita tov. Kenda in Vesel Gorazd.
- V FERNETIČIH ob 20
Govori tov. dr. Daneu.
- V PREČNIKU ob 19.30
Govori tov. Vojo.

JUTRI:

- V BRIŠČIKIH ob 20
Govorita tov. Spanger in Ukmar.
- V GABROVCU ob 17
Govorita tov. Daneu, Husu in Spela.
- PRI Sv. BARBARI ob 19
Govori tov. Kenda.

Na taborih Ljudske fronte

bo jutri govoril tov. FRANCE BEVK

v Dolini ob 15. uri

Govorila bosta tudi tov. Vižintin in Laurenti.

v Nabrežini ob 17. uri

Govorila bosta tudi tov. Vižintin in Petronio.

AVTOBUSI

NA TABOR LJUDSKE FRONTE V DOLINI bodo vozili avtobusi:

- Iz Gropade ob 13.30, ki se bo ustavil v Bazovici, Ricmanjih in Boršlu.
- Iz Plavij ob 13.30, ki se bo ustavil pri Orehu in Domju.
- Od stadiona pri Sv. Ani ob 13.30; ta avtobus bo napravil več voženj v primeru potrebe.

NA TABOR LJUDSKE FRONTE V NABREŽINI bodo vozili avtobusi:

- Iz Saleza ob 15.
- Z Opčin ob 15, ki se bo ustavil tudi na Proseku.
- Iz Devina ob 15, ki se bo ustavil v Sestjanu, Cerovljah, Mavinjah, Prečniku in Sempolaju.
- Z avtobusne postaje v Trstu ob 14.30; ta avtobus bo napravil več voženj v primeru potrebe.

Iz Trsta v Nabrežino vozi tudi vlak z glavne postaje.

Protestna stavka kmetijskih delavcev vse Italije

Več sto tisoč kmetijskih delavcev stavka v nekaterih pokrajinah Italije že preko mesec dni in bodo nadaljevali borbo do kraja

RIM, 14. — Ze mesec dni traja stavka kmetijskih delavcev v nizni reke Pad, v pokrajini Lazio in Puglia, v kateri je udeleženo več sto tisoč kmetijskih delavcev. Kljub dolgotrajnim pogajanjem ni do sedaj prišlo do sporazuma. V milanski pokrajini se je položaj še poostil in množijo se incidenti, ki jih povzročajo stavkajoči. Jutri bodo vse milanske tovarne prekinile delo za eno minuto v znak žalosti in protesta ob smrti dveh kmetijskih delavcev pri incidentih v San Giovanni in Persiceto. V Cremoni bodo delo prekinili za eno uro.

Tiskovni urad CGIL javlja, da bodo sprito nepopustljivosti zemljiških posestnikov kmetijskih delavci v Italiji nadaljevali borbo v vsej državi za zvišanje družinskih doklad, za ureditev odgovorov, za obveznost prispevkov za izboljšanje v breme vseh srednjih in velikih zemljiških posestnikov. Ponovno opozarja prebivalstvo in parlament o težkih posledicah, ki jih ima za državno gospodarstvo neopravičljiva in slepa nepopustljivost italijanskih veleposestnikov.

Confederterra je dalje določila, da bo jutri 15. junija splošna 24-urna stavka kmetijskih delavcev v vsej Italiji in da bodo priredili demonstracije v vseh kmetijskih centrih; to kot protest proti prekinitvi pogajanj s strani veleposestnikov.

Naraščanje brezposelnosti v ZDA

CHIKAGO, 14. — Predsednik sindikata CIO Philip Murray je v svojem govoru na nekem zborovanju opozoril na naraščajočo nevarnost brezposelnosti. Pri tem je opiral na pesimistične predvidevanja avtomobilskih sindikatov in jeklarni, ki so poročali o občutnem padcu prodaj avtomobilov in proizvodnje jekla. Murray je poudaril, da sprito naraščajoče nevarnost gospodarske krize zahteva CIO od kongresa povišanje podpore za brezposlene in izvedbo programa za velika javna dela.

Na podlagi izjav iz krogov CIO

ne upoštevajo uradne statistike, ki so naštele 3.289.000 brezposelnih, skrite brezposelnosti, ki zajema okoli 2 milijona ljudi. Ti ljudje delajo na podlagi poročila samega ministrstva za trgovino od ene do 14 ur tedensko. Gospodarski izvedenci poudarjajo, da so dohodki teh delavcev nižji od onih ki jih dobivajo brezposelni, in da se z gospodarskega stališa izenačujejo z brezposelnimi.

Murray, ki je tudi predsednik sindikata jeklarni, je izjavil, da bo ta sindikat zahteval povišanje mezd in izboljšanje sistema pokojnin za prekoračenje starostne meje.

NEW YORK, 5. — Tass poroča: Nacionalni komite Komunistične partije ZDA je obdobil odlok ZDA, da se vržejo v tamnično voditelj Komunistične partije ZDA Geuts, Winston in HqJ zaradi nekakega «nespoštovanja» sodišča, ki so ga pokazali na obravnavi zoper voditelje Komunistične partije ZDA.

«Ta odlok — je rečeno — izjavi nacionalnega komiteja — ima za cilj, da bi enajstim obtoženim komunistom odvzeli vsako možnost, da obrazložijo svojo zadevo. Omočiti namerava tudi hitrejši zaključek obravnave in izdajo nepravične sodbe. Javno je, da je reakcija sklenila, čimprej postaviti Komunistično partijo ZDA izven zakona in okrepiti kampanjo proti njemu. Gibanje za mir vedno bolj narašča. Nacionalni komite poziva ameriško ljudstvo, naj protestira proti temu in zahteva od predsednika Trumanja takojšnjo osvojitve treh zaprtih komunistov, revizijo sodne, odločbe in unik obtožnice zoper vse voditelje Komunistične partije.

LONDON. — V britanskih uradnih krogih izjavljajo, da se v Londonu nadaljujejo trgovinska pogajanja med Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo.

Ob grobu največjega slovenskega pesnika

(Nadaljevanje s 1. strani)

je tudi dovršil. Razmišljaj o n-ovih izdajah slovenskih klasikov, predvsem Prešerna; kot načelnik Instituta za kulturo slovenskega jezika je v njem neumorno delal; prebiral korekturne pole Komisijske za slovenski pravopis itd. Govornik je zaključil z besedami:

«Tovariši, poslušajmo se od genialnega umetnika, velikega misleca, idejnega borca in izrednega človeka, od moža, ki je bil obenem postojanec do vsakega vplakana svojega bistva.

Stava njegovemu spominu!»

Po govoru prof. Kidriča je pogrebni sprevod krenil med spalirjem stotisočglaš množico po Bleiweisovi cesti proti kopališču pri Sv. Križu ob sviranju pogrebni maršev vojaške godbe. Za krsto je korakala dvoslovesna hčerka in dva sinova ter ostali sorodniki, nato pa člani vlade LR Slovenije in zvezne vlade ter ostali predstavniki oblastnih in političnih organizacij iz Slovenije, iz Hrvaške, iz Bosne in Hercegovine, iz Srbije, iz Črne gore in iz Makedonije.

Številna je bila delegacija iz obeh kon Tržaškega ozemlja na čelu s predsednikom Slovensko-hrvaške prosv. zveze tov. Dr. Hlavič Robertom, upravnikom Slovenskega narodnega gledališča za Tržaško ozemlje prof. Budalom, tajnikom SHPZ tov. Pahorjem Dragom in ostalimi člani glavnega odbora SHPZ, dalje tržaški slovenski književniki in umetniki tov. Dr. Bartol Vladimir, Boris Pahor, Ubaldo Vrabec in drugi prosvetni delavci, pionirji, mladinci, zastopnice ASIZZ itd.

Pred krsto so delegati raznih organizacij nosili vence; bilo jih je na tisoče in sama povorka vencev je bila dolga več kot pol kilometra. Med venci so bili tudi venci tržaške delegacije med katerimi eden z napisom: «Velikemu pesniku — tržaški Cibiati».

Sprevod je krenil izpod predsedstva vlade po Cankarjevi, Tyrševi, Masarykovi in Smartinski cesti na pokopališče. Spotoma so se priključevali v sprevod delegacije oblastnih, mestnih in okrajnih ljudskih odborov, odborov Osvobodilne fronte, množičnih organizacij in društev, člani Akademije znanosti in umetnosti, člani Ljudske skupščine LRS, ljubljanske univerze, Društva književnikov, narodnih gledališč iz Ljubljane, Maribora, Zagreba, Beograda itd., mladina, člani sindikatov, učenci osnovnih šol, srednjih in strokovnih šol, visokih šol in tečajev, člani sindikatov. Pred krsto samo je okrog sto mladincev in mladink nosilo na baržunastih blazinah vsa dela pokojnega velikega pesnika.

Okrog poldan je sprevod prispel na pokopališče, kjer je mrtvo truplo četrtega člana slovenske moderne priročila odprta grobnica pred spomenikom ostalih treh njegovih pobratimov, Cankarja, Ketteja in Murna. Pred odprtjem groba je pri govori v imenu Zveznega ministrstva za znanost in kulturo tov. Puniša Perovič, Poudaril je, da je žalost za izgubo velikega pesnika obšla vso državo, kajti Zupančič jugoslovanstvo ni bila prazna fraza, kar je pokazala naša herojska narodno-osvobodilna borba, v kateri je že od leta 1941 prvi izmed jugoslovanskih pesnikov pisal svoje znamenite in po svoji lepoti klasične stihove, v katerih je pozival na borbo proti tlačiteljem naše domovine.

«Pravični stvari jugoslovanskih narodov je ostal zvest, med uo narodno-osvobodilno borbo, ostal je zvest tedaj, ko se je boril za pravično rešitev upražanja Slovenskega Primorja, tedaj ko je s svojimi stihmi narduševal množice za herojska dela v socialistični graditvi države.

Smrti Otona Zupančiča pomeni veliko izgubo za slovenski in vse narode Jugoslavije, izgubo za našo književnost, za vso našo kulturo.

Toda on nam je mnogo dal, mnogo zapustil. Dal nam je primer, kako se živi in ustvarja za dobro in veličino svojega naroda. Ta primer služi, da mu sledimo».

Nato je spregovoril predsednik Društva književnikov Jugoslavije pisatelj Ivo Andrič:

«Stojimo ob odprtem grobu največjega slovenskega pesnika od Prešerna do naših dni, redkega človeka, ki je vsakega izmed nas prilepil s svojim močnim blagom, s svojo besedo, s svojim modrim, blagim nasmehom. Ob grobu Otona Zupančiča, velikega pesnika slovenskega naroda ne stoji v tem trenutku zbrani samo slovenski književniki in javni delavci, temveč tudi predstavniki književnosti, umetnosti in znanosti iz vseh naših republik. Pri tem pa občutimo, kako prav ni samo to, kar je že davno rečeno: da smrt ni bolj poetična od življenja, Tisto, kar je lepo in veliko pri izrednih in velikih ljudeh, je to: da se njihova smrt da moč in vzpodbudo življenju celote, ki so ji pripadali».

Taki grobovi žare in svetijo skozi vekove, zadolžujejo in vodijo mladi rod.

Lik Otona Zupančiča je neminljiv in v slovenski tovariši ste lahko ponosni nani, kakor smo tudi mi vsi ponosni nani in na njegovo borbeno, uporno, svobodno Slovenijo».

Zadnji se je od velikega pesnika poslovil slovenski pisatelj Miško Kranjec:

«Priatelj, prišel je čas, da si po vemo poslednje besede v slovo; za kakaj — na kraju smo človeške poti. Poslej se bomo srečavali samo v spominu...»

Tako je začel svoj pretresljivi govor tov. Kranjec.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Volivcem v občini Nabrežina-Devin

Poziv kandidata Slovansko-italijanske ljudske fronte tov. Fuksa Jožeta vsem volivcem v občini Nabrežina-Devin

Samo še nekaj dni nas loči od volitev, ki jih je vojaška uprava imenovala kot samo-upravne.

Nastaja vprašanje, kako se pripraviti na volitve? Predvsem bi hoteli spomniti vse vašane na ta, ki imenovane državne volitve, ki jih je upeljal Mussolinijev režim, ki se je takrat bohotil po naših vaseh ter zatiral na vse mogoče načine naše ljudstvo. Izid tistih volitev so imeli zelo bridke in težke posledice za vse slovensko ljudstvo, se prav posebno katastrofalne pa so bile posledice za vse poštene — trezno misleče demokrate — komuniste slovenskega ter italijanskega rodu. Toda vse trpljenje ter vse težave fašističnega režima smo mi demokratični prebivalci Tržaškega ozemlja prenašali vedno z zavestjo, da bo tudi tega enkrat konec ter da bo tudi nam zasijala svoboda — seveda vedno z vzhoda, nikoli pa ne iz zapada.

Predolgo bi bilo, če bi hoteli našti vsa leta trpljenja slovenskega ljudstva, ki je jekalo v jekah, konfinacijah in zaporih pod fašističnim jarmom. Dobro vem, da so vse krivice in zatiranja, ki smo jih morali požirati, še dobro v spominu vsakega poštenega demokrate, zato se tudi v podrobnosti ne bom spuščal.

Prav tako je vsakemu še dobro v spominu, kako težko so bili za nas Slovenci dnevi, ko so nam fašistični banditi prepovedali govoriti naš materin jezik, ko so nam odvzeli naše slovenske šole, naša prosvetna društva in ko so fašistični učitelji pljuvali na naše otroke, če so si upali spregovoriti le besedico v materinem jeziku. Prav tako je vsakemu še dobro v spominu, da smo bili prav mi Slovenci, posebno pa še kmečje obremenjeni z ogromnimi davki, tako da nismo mogli niti živeti niti umreti. Preživljali smo težke čase, borili smo se s črno bedo ter se skušali preživljati tudi na najbolj skromne načine. Tačila nas je brezposelnost, zaradi slabih letin so bili celo poljski pridečki zelo pidi, a tedanja vlada se za vse to ni niti zmenila. Kaj je bilo nje mar, če je slovenski narod stradal, če je trpel, če je bil preganjan in zatiran.

Toda ljudstvo, ki je s stisnjenimi pestmi prenašalo to zatiranje in zasužnjevanje, se je končno kot en sam moč dvignilo proti svojim zatiralcem in okupatorjem ter je stopilo odločno v narodnoosvobodilno borbo, da bi pomagali uničiti fašizem in nacizem. Iz te vojne, ki jo je vodila naša slavna komunistična partija, je izšlo naše ljudstvo kot zmagovalce.

Propagandne metode Vidalijevih trobentačev v Prečniku

Klevetanje je najbolj priljubljena propaganda Vidalijevih trobentačev. Posluševali so se pred vseh kampanjo in jo bodo seveda sedaj po volitvah v Trstu še bolj poostri. Toda ta propaganda ni propaganda, ki jo poštni demokrat pojmuje in sprejme, pač pa je propaganda najostrejših in najpodernejših vrste, ki so jo zmožna samo propalida bitja brez trobice časti, če so se seveda sploh kdaj imela.

Pred dnevi je namreč zvočni trobil tako propagando Vidalijevih trobentačev. Na ogaben način je napadel odnočno kandidatko Osič Maljo, pošiljal jo je k norcem pri Sv. Ivanu, jo proglasil za izdajalko, ki je podpisala za Tita zaradi podpore, ki jo dobi, da je bila podkupljena s 1000 lirami, da dobi zato penzijsko, medtem ko je drugi ne dobivajo itd. Teh čvok iz vrtov Vidalijevih trobentačev se ni dovolj izmislil; so si se naprej, da je kandidatka dejala, da hodi v d. daljevidi po navodila v Rim in da je treba vse Italijane pobiti. Stara kot Vidalijeve krane je bila tudi vest, da sta Tita in De Gasperi enaka. Zadnje hujkanje pa je bilo, naj gredo v vojbo Babič in njegovi kandidati.

To so propagandne metode. To naj bo dostojna propaganda tako imenovanih doslednih demokratov. Kdor ima še kaj čuta za poštenje in pomen, se mu mora stideti take propagande. Kako daleč si ti zapeljani oprtniki zapeljali nekatere naše nerazodene ljudi pove že samo dejstvo, da so trobentači nekomo dejali, naj kandidati izključijo oči. Zato naj poštni Slovenci dobro premislijo, preden bodo oddali svoj glas.

Izpred kazenskega sodišča

V cerkvi Sv. Antona je Marija Budičin poslušala večerice. Zadrževala se je v lep šop rož na nekem stranskem oltarju. Ko je bilo malo ljudi v cerkvi, se je Budičinova previdno približala oltarju, stegnila roko in nato s šopom rož so bili zgrešeni kajti ves čas so ji sledile oči nekega vernika, ki je med tem časom že poklical stražnika. Ta je Budičinovo aretirjal.

Budičinova je takoj priznala tatvino, potem pa je to zanikala in se opravičevala, da je šop kupila za 180 lir na trgu. To zadnje opravilo je ženska večeraj pred kazenskim sodiščem izpovedala tudi

Takoj po končani vojni je vse naše ljudstvo upravičeno zahtevalo priključitev Tržaškega ozemlja k Jugoslaviji. Toda želje našega ljudstva se niso uresničile. Jugoslavija je zaradi ohranitve mira na svetu pristala skupno s Sovjetsko zvezo na kompromisno rešitev tega vprašanja, ki je predvidevala ustanovitev Svobodnega tržaškega ozemlja. Naše ljudstvo je sicer z žalostjo in v srcu sprejelo to kompromisno rešitev, vendar si je zastavilo kot svojo prvo nalogo uveljaviti določbo stalnega in začasnega statuta za Tržaško ozemlje ter se boriti za spoštovanje mirovne pogodbe. Vedo je dobro, da bo edino uredništev vseh določb mirovne pogodbe ter tržaškega statuta lahko rešila gospodarsko in politično vprašanje našega ozemlja, da bo pripomogla k razvoju naše industrije in trgovine, da bo pripomogla k izboljšanju življenjskih pogojev našega ljudstva. Toda prav vojaška uprava, ki bi morala kot prva spoštovati določbe mirovne pogodbe, jih je z raznimi ukrepi v škodo tržaškega prebivalstva kršila. Tako je ostalo Svobodno tržaško ozemlje svobodno samo po imenu, kajti njegova politična in gospodarska vprašanja so ostala nerešena, njegova industrija danes propada, njegova trgovina stoji, poljedelstvo se bori v težkih razmerah, položaj našega ljudstva je zelo težak.

V vsem tem času, ko imamo na Tržaškem ozemlju vojaško upravo, smo se lahko prepričali, kdo se danes na našem ozemlju bori za spoštovanje mirovne pogodbe, kdo se dosledno bori za uveljavljanje določb stalnega in začasnega statuta, kdo se bori za uresničitev zahtev demokratičnega ljudstva. Vse politične stranke na Tržaškem ozemlju so imele še prav posebno ob volitvah polna usta lepih besed o njihovi skrbnosti za interese prebivalstva Tržaškega ozemlja. Toda to so bile le objube, s katerimi si je hotelo te stranke zagotoviti ob volitvah nekaj glasov. Edino Slovensko-italijanska ljudska fronta pa je bila tista, ki je ostala dosledna v borbi za pravilno rešitev vseh vprašanj Tržaškega ozemlja, ki je zahtevala spoštovanje mirovne pogodbe, ki je branila interese delovnega ljudstva Tržaškega ozemlja. Kdor se tega dejstva zaveda, bo prav gotovo oddal na volitvah svoj glas Slovensko-italijanski ljudski fronti, ki se bo še naprej borila za uresničitev vseh upravičenih zahtev, ki se bo borila za mir, demokracijo ter za spoštovanje mirovne pogodbe.

IZ ŠTIVANA PRI DEVINU

Niti Vidaliju niti dolarski zvezi ne verjamemo zato bomo oddali svoj glas Ljudski fronti

Vidalijevi frakcionisti so dolgo časa pred volitvami pozivali Slovence naj ne verjamemo Ljudski fronti, ker da so samo oni resnični »zagovorniki« zahtev demokratičnega ljudstva Tržaškega ozemlja ter da je njihova SIAU tista, ki se bori za resnično bratstvo med Slovinci in Italijani. Pred dnevi je prišel v Štivan celo Vidalijev govornik, ki je v svojem govoru zbral vse najbolj strupene besede in posvke proti tistim, ki so ostali dosledno na liniji protimperialistične borbe na našem ozemlju, in proti novi Jugoslaviji. Toda če je mislil la novopeteni »demokrati«, da bo preslepil naše ljudstvo, se je zelo zmotil kajti dejanja njegove frakcije so v popolnem nasprotju z njegovimi besedami in na podlagi teh dejanj smo si mi vaščani napravili svojo sodbo. Naj ne misli, da smo pozabili na to, da je odklonil naš poziv, da bi šli skupen na volitve, da tako preprečimo nakane italijanskih reaktorjev. Koliko je branil dvojezičnost

Nogometni spored

Jutrišnje tekme za prvenstvo Tržaškega ozemlja. Na igrišču v Boljuncu ob 10: Koštalunga - Milje; ob 17: Rojan - Meduza.

Urnih odhodov in prihodov posameznih mestov: Koštalunga odhaja iz Sv. Sobote ob 3, Rojan pa ob 16. Prva se vrača iz Boljunca v Trst ob 12, druga pa ob 19. Milje odhaja iz Boljunce ob 9 in se vrača ob 12.

Nogometne tekme v nedeljo 19. t. m. na igrišču v Kopru ob 10:30: Ponziana B - Koštalunga; ob 9: Rojan - Magdalena.

Skupni odhodi: moštvi Rojan in Magdalena odhajata za Garibaldivo glasba trga ob 8 in se vračata ob 11; Ponziana in Koštalunga odhajata ob 9:45 in se vračata ob 12:30.

Delavec, ki se je ponesrečil v lvi, je umrl

Včeraj dopoldne ob 9 je v bolnišnici izdihnil 49-letni delavec Senabor Oliviero, katerega so nezačetnega in težko ranjenega pripeljali v ponedeljek zvečer iz live. Na delu mu je namreč padel na glavo iz višine 14 metrov kos železa. Iz razbite lobanje so mu izstopili možgani. V takem stanju je Senabor živel še celo noč do devetih zjutraj.

Z lestve je padel

74-letnega Zlobca Josipa s Korotova 14 so morali včeraj popoldne prepeljati z rešilnim avtom Rdečega križa v glavno bolnišnico na kirurški oddelek. Zlobčev stanje je precej resno, predvsem se zaradi njegove visoke starosti.

Zlobec je imel večeraj zjutraj opravka na svoji njeni blizu domače hiše. Pri delu je padel s štiri metre visoke na javlani prislonjene lestve. Padeč je bil nevaren. Zlobec je pri letel na levi bok. Poleg velike rane na levem kolenu si je najbrže zlomil tudi medenico.

Izleti Planinskega društva

Planinsko društvo priredi 26. t. m. izlet na Višarje in Lovco. Vpisovanje ob 25. t. m. v čevljarni Gec v Rojanu, ul. Tra i Rivi št. 3. 3. julija izlet na Uško. Vpisovanje ob 22. junija pri Gecu v Rojanu.

Obvestilo skrutinatorjem

Okrajno sodišče v Trstu obvešča, da bodo danes ob 16 v sobi št. 1 v pritličju okrajnega sodišča v sodni palači ul. Coroneo 16 odprti zalepki, ki vsebujejo volivne listine občinskih volitev v Trstu, kakor določa čl. 42 ukaza št. 33 ZVU.

Skrutinatorji vseh volivnih so vabjeni, da temu opravilu prisostvujejo, v kolikor sami to žele.

Predvolivni obisk v Miljah

Včeraj popoldne je prišel sam general Gaither v Milje s celim spremstvom predstavnikov vojaške vlade. V miljskih ladjedelnih so na račun ERP začeli graditi 1200-tonsko motorno ladjo na račun družbe Montanari iz Fana v Italiji. Sledil je še obisk v ladjedelnici Felszegi, kjer bodo v kratkem splo. vili 1050-tonsko motorno ladjo. Tudi tu so včeraj začeli graditi novo 1200-tonsko motorno ladjo. Odeč je vsakršna pripomba, da so prav sedaj, ko nas loči še nekaj dni do upravnih volitev v Miljah, začeli s takim poudarkom graditi ladje.

GENERAL RIDGELY GAITHER ODHAJA NA NJEGOVO MESTO PRIDE GENERAL CLYDE DAVIS EDDLEMAN

TRST, 14. (AIS) — Danes ob 24. uri bo brigadni general Ridgely Gaither odstopil svoje mesto generalnega ravnljaka za civilne zadeve ZVU na anglo-ameriško področje Svobodnega tržaškega ozemlja brigadnemu generalu Clyde Davis Eddlemanu.

General Gaither bo odpotoval iz Trsta v soboto 18. junija na potovanje po severni Italiji, Avstriji, Franciji in Nemčiji. Po končanem potovanju bo odšel z letalom v Združene države, kjer bo prevzel svojo novo službeno mesto kot pomočnik divizijskega poveljnika 62. divizije v Fort Bragg-u v severni Karolini.

Naj živi Slovansko - italijanska ljudska fronta!

IZ ŠTIVANA PRI DEVINU

Niti Vidaliju niti dolarski zvezi ne verjamemo zato bomo oddali svoj glas Ljudski fronti

Vidalijevi frakcionisti so dolgo časa pred volitvami pozivali Slovence naj ne verjamemo Ljudski fronti, ker da so samo oni resnični »zagovorniki« zahtev demokratičnega ljudstva Tržaškega ozemlja ter da je njihova SIAU tista, ki se bori za resnično bratstvo med Slovinci in Italijani. Pred dnevi je prišel v Štivan celo Vidalijev govornik, ki je v svojem govoru zbral vse najbolj strupene besede in posvke proti tistim, ki so ostali dosledno na liniji protimperialistične borbe na našem ozemlju, in proti novi Jugoslaviji. Toda če je mislil la novopeteni »demokrati«, da bo preslepil naše ljudstvo, se je zelo zmotil kajti dejanja njegove frakcije so v popolnem nasprotju z njegovimi besedami in na podlagi teh dejanj smo si mi vaščani napravili svojo sodbo. Naj ne misli, da smo pozabili na to, da je odklonil naš poziv, da bi šli skupen na volitve, da tako preprečimo nakane italijanskih reaktorjev. Koliko je branil dvojezičnost

smo tudi imeli priliko videti, ko je pozival, da dvignemo enojezične izkaznice, češ da brez njih ne bomo mogli voliti. Poudarjamo, da v Vidalijev internacionalizem ne verujemo, ker so njegovi in njegovi pristave napadi naperjeni vedno le proti doslednim borecem za pravice demokratičnega ljudstva Tržaškega ozemlja, v mnogo manjši in bolj blagi obliki pa proti našemu resničnemu sovražniku-imperializmu. Njegovo edino geslo je sedaj čim bolj blatiti novo Jugoslavijo ter nas tako odtrgati od nje. Toda njegove besede imajo pri nas prav nasproten učinek, kot bi si ga on ter njegovi pajdaji želeli. Tudi Slovenska dolarska zveza se je potrudila, da bi se pred očmi našega ljudstva prikazala kot edina »pobornica« za pravice slovenskega ljudstva na Tržaškem ozemlju. Toda proces v Počotini proti enemu izmed njenih članov, je odprl oči še tistim, ki so se dali njegovim besedam prepričati. Če pa bi bil med nami še kdo, ki bi po nevednosti sledil tej dolarski zvezi, ga vabimo, da si prečita ves potek procesa v Počotini, ki je bil objavljen v »Primorskem dnevniku« pa mu bo jasno, kakšni ljudje se skrivajo za imenom Slovenske demokratske zveze. Ista Slovenska demokratska zveza je pozivala naše ljudi naj gredo tudi v Argentino, češ da se jim bo tam dobro godilo, da bodo imeli vsega in da ne bodo pod komunističnim »terorizmom«. Pred dnevi se je izkazalo v Genovi 120 italijanskih lincev, ki so se vrnili iz Argentine, kamor so bili po pogodbah med Italijo in Argentino poslani. Povedali so, da so imeli plače tako nizke, da si z njimi niso mogli plačati niti prenočišča, kar bi jim drugače ne ostalo dovolj denarja za skromno hrano. Tako so spali kar celo leto na slamni postelji in skednjih. Poudaril, da se bodo vrnili v kratkem tudi drugi delavci, ki ne morejo več vzdržati pod takimi pogoji. To je torej tisti raj, ki ga je toliko opevala Slovenska demokratska zveza in kamor je hotela pošiljati naše ljudstvo.

V Jugoslaviji, ki jo tako blatio i Vidalijevi frakcionisti i dolarska zveza, je vse drugače: posrbljeno za delavce. Tam gradijo delavskim družinam nove stanovanjske hiše, v katerih so lepa in svetla stanovanja s kopalnicami itd.; tam prejema delavce za svoje delo tudi pravično plačilo. Toda tega nečje lo videti, ti ljudje, ki imajo polna usta prelepih fraz o svobodi, demokraciji itd.

Mi prebivalci Štivanja pri Devinu znamo ločiti plevel od semena, zato bomo znali v nedeljo tudi pokazati svoje mnenje in voljo. S tem ga bomo oddali glas Ljudski fronti, ki se edina od vseh političnih strank na Tržaškem ozemlju bori za spoštovanje mirovne pogodbe ter za uresničitev vseh zahtev tržaškega demokratičnega ljudstva.

Ivan Tinta

Izleti Planinskega društva

Planinsko društvo priredi 26. t. m. izlet na Višarje in Lovco. Vpisovanje ob 25. t. m. v čevljarni Gec v Rojanu, ul. Tra i Rivi št. 3. 3. julija izlet na Uško. Vpisovanje ob 22. junija pri Gecu v Rojanu.

Obvestilo skrutinatorjem

Okrajno sodišče v Trstu obvešča, da bodo danes ob 16 v sobi št. 1 v pritličju okrajnega sodišča v sodni palači ul. Coroneo 16 odprti zalepki, ki vsebujejo volivne listine občinskih volitev v Trstu, kakor določa čl. 42 ukaza št. 33 ZVU.

Skrutinatorji vseh volivnih so vabjeni, da temu opravilu prisostvujejo, v kolikor sami to žele.

KOLEDAR

SPOMINSKI DNEVI

1942 je bila osnovana na Hrvatskem I. brigada NOV in POH. 1867 je bil rojen Ivan Grohar, slovenski slikar. Umril 19.4.1911. 1741 Bering odda z drugo ekspedicijo na Kamčatko.

PRESKRBA

Konec razdeljevanja belih testenin. Sepral sporoc, da se danes zaključuje z razdeljevanjem belih testenin za težke in najtežje delavce ter za one, ki so zaposleni pri zavezniški vojski (odrezki za maj). Zapadlih bonov ne bodo podaljšali.

PROSVETNA DRUŠTVA

IZLET NA SNEŽNIK
Planinsko društvo v Trstu priredi 26. t. m. izlet na Snežnik. Vpisovanje v čevljarni Gec v Rojanu, ul. Tra i Rivi št. 3.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 14. junija 1949 se je v Trstu rodilo 13 otrok, umrlo je 6 oseb. CERKVENE POROKE: uradnik P. Manici Guerrino in gospodinja Berlot Alojzija, trgovski pomočnik Levi Duilio in gospodinja Sussi Bruna, keramik Bekar Josip in gospodinja Smaldino Codrina, uradnik Coloni Ferruccio in uradnica Tamburini Antonia, delavec Sovič Ivan in gospodinja Mongelli Tereza, sofer Podrugovac Marij in gospodinja Naccari Antonia, železostrovar Gregoratti Aurelio in gospodinja Meccan Tereza Romana, uradnik Game Robert Charles in gospodinja Braganzi Marcella. Umrli so: 64-letni Lorenzi Alojz, 78-letna Robec Ivanka, vd. Stok, 66-letni Vostriini Ettore, 77-letni Galeazzi Giulio, 49-letna Sinisi Anna, vd. Convertino, 42-letni Sanabro Oliviero.

Odprtie ljudskih kopališč na obali

Občina sporoča, da so od danes 15. t. m. odprta in na razpolago ljudska kopališča na obali pri »Lanterni« in v Barkovljah. Urnik je od 7. do 19. ure.

RADIO

Sporod oddaje radia jugoslovanske cone Trsta

Sreda 15. junija 1949.
7:00: Jutranja glasba. 7:15: Poročila v italijanskem. 7:30: Poročila v slovenskem. 7:45: Jutranja glasba. 12:00: Glasbene slike. 12:30: Lahka glasba. 12:45: Poročila v italijanskem. 13:00: Poročila v slovenskem. 13:15: Pevski koncerti Vidali Menia in Veloklava Janko (z orkestrom). 13:50: Gospodarski pregled v italijanskem. 14:00: Pevska glasba. 14:10: Poročila in tiskovni pregled v italijanskem. 14:20: Poročila in tiskovni pregled v slovenskem. 14:30: Zaključek oddaje. 14:45: Zabavna glasba. 18:00: Odmiki in klavirski koncerti. 19:30: Dve znani uverturi. 18:45: Poročila v hrvaščini. 19:00: Kvartet komornega zbora. 19:15: Poročila v italijanskem. 19:30: Poročila v slovenskem. 19:45: Glasbena medigra. 20:00: Iz oper in filmov. 20:30: Lahka orkestralna glasba. 20:50: Sindikalno vprašanje (v italijanskem). 21:00: Italijanska igra, malo plesna glasba. 22:20: Iz življenja jugoslovanskih narodov (v slovenskem). 22:40: Plesna glasba. 22:50: Poročila v italijanskem in v slovenskem.

TRST II.

Sreda 15. junija 1949.
7:15: Poročila. 7:30: Koledar. 7:35: Jutranja glasba. 8:15: Poročila. 11:30: Sinkopirana glasba. 12:00: Sodobna Anglija. 12:10: Solistina in orkestralna glasba. 12:45: Poročila. 13:00: Volivna propaganda. 13:12: Glasba po željah. 13:45: Pevska glasba. 14:00: Poročila. 14:15: Dnevni pregled svetovnega tiska. 14:28: Popolnanska glasba. 14:40: Napovedi volivnih glasov. 17:30: Plesna glasba. 18:00: Muzična prireditev. 18:15: Ravel: Sonata za klavir. 18:30: Baletna glasba. 18:48: Skladbe za kitaro. 19:00: Tehnika in gospodarstvo. 19:15: Pesmi in plesi raznih narodov. 19:45: Poročila. 20:00: Volivna propaganda. 20:12: Samospevi za glas in orkester. 20:30: Zdravniški vede. 20:45: Operetni valci. 21:00: Razgovori pred mikrofonom. 21:15: Glasbene slike. 21:30: Zabavni ansambli. 22:00: Lalo: Španska simfonija za violino, op. 21. 22:32: Plesna glasba.

Kopališče Sv. Nikolaj

Kopanje, obala za sončenje, igre, restavracija, bar, bife, koncerti, ples. Novost weekend hišice z dvema in tremi posteljami

Informacije pri upravi kopališča. — Prodaja vozniških listkov, vstopnic za kopališče, najem weekend hiše in informacije pri potovalnem uradu »ADRIA-EXPRESS« — TRST, ULICA F. SEVERO št. 5-b — TELEFON 29-243

VOZNI RED

OB NEDELJAH IN PRAZN:		OB DELAVNIH:	
Iz Trsta:	Iz Sv. Nikolaja:	Iz Trsta:	Iz Sv. Nikolaja:
7.30	10.45	10.00	12.30
9.00	12.00	11.00	15.00
10.00	17.45	12.05	17.45
11.45	18.30	14.00	19.30
13.30	19.45		
14.30	21.30		

Slovansko-italijanska ljudska fronta zahteva demokratizacijo občin s čim širšo avtonomijo

Kaj zahteva Slovansko-italijanska ljudska fronta v svojem volivnem programu za občine Devin, Nabrežina in Zgonik

V skladu s splošnim delom volivnega programa in z načeli, ki so vodila naše prebivalstvo v narodnoosvobodilni vojni, postavlja SLOVANSKO-ITALIJANSKA LJUDSKA FRONTA za občine DEVIN - NABREŽINA in ZGONIK sledeč volivni program:

Upravna avtonomija in demokratizacija občinske uprave

Občinska uprava se mora demokratizirati z ustanovitvijo vaških svetov, s katerimi mora biti tesno povezana v vseh vprašanjih, ki se tičejo prizadetih vasi, in imeti mora čim večjo avtonomijo.

Enakopravnost slovenskega jezika

Ustno in pismeno uradovanje na občini mora biti dvojezično. Občinska uprava mora zahtevati, da tudi drugi javni organi spoštujejo načelo enakopravnosti slovensčine s italijanščino.

Šolstvo in ljudska prosveta

Občinska uprava mora posvetiti vso pažnjo šolskim in prosvetnim problemom. Pri vseh šolah naj se ustanove roditeljski sveti. Otrokom naj se nudi poleg redne zdravniške pomoči tudi podpora za šolske potrebe in omogočijo naj se jim poletne kolonije. Ljudska fronta zahteva zgraditev šolskega poslopja v Sempolaju, v Cerovljah, v Stivanu in v Saležu. Šolsko poslopje v Zgoniku pa je treba razširiti in popraviti v skladu s sedanjimi potrebami. Dosedanja dvoletna strokovna šola v Nabrežini naj se spremeni v tri letno. Občinska uprava mora podpirati ljudsko iniciativo za zgraditev ljudskih prosvetnih domov.

Kamnoseška industrija

Občinska uprava mora dati iniciativo, da se izkoristijo vse možnosti za razvoj industrije. Nabrežinska občinska uprava mora revidirati vse pogodbe, s katerimi so bili oddani kamnolomi v zakup. Višino zakupnine je treba prilagoditi kupni vrednosti lire. Pri oddaji kamnolomov v zakup morajo imeti prednost domačini in predvsem zadruga, ki jih mora podpreti občinska uprava. Občinska uprava mora zahtevati od zakupnika pri oddaji kamnoloma v zakup, da izvaža kamen le v obdelanem stanju. Na drugih merodajnih mestih pa mora zahtevati, da se pri gradnjah uporablja predvsem kamen domačega izvora.

Poljedelstvo in živinoreja

Občinska uprava mora pomagati vso skrb, da se izboljša stanje kmetov. V ta namen mora izdati primerne ukrepe ter storiti vse potrebno, da dobijo kmetje podpore za gospodarske izboljšave, posredovati mora za dolgoročno posojila po nizki obrestni meri; zaščititi mora domačo pridelko, še posebej vino ter mleko pred konkurenco tujih pridelkov in podpirati mora zadruga. Dajatve za zakol živine in na vino za domačo uporabo naj se odpravijo. Ustanoviti se morajo drevnice in trsnice, da se kmetom omogoči dobava ze aklimatiziranega sadnega drevja in trt-divjak. Občinska uprava mora reorganizirati živinozdravniško službo tako, da bo zagotovljeno uspešno zdravljenje živine. Revnim živinorejcem pa naj omogoči brezplačno zdravljenje živine. Občinska uprava mora podpreti zahtevo slovenskega naroda STO-ja za ustanovitev slovenske kmetijske šole in strokovnih tečajev.

Pogozdovanje

Vse občinske gmajne, ki niso primerne za pašnike, naj se pogozdijo. Zasebnikom, ki bi hoteli sami pogozditi lastne goščave, naj občina brezplačno priskrbi sadike in odobri primerne podpore.

Ribištvo

Občinska uprava mora podpreti domače ribiče z dolgoročnimi krediti po nizki obrestni meri za obnovo ribiškega inventarja s težnjo, da se ribolov organizira na zadržni osnovi. Občinska uprava mora v tej smeri nastopati iniciativno in materialno podpreti ribiške zadruga. Nujna je zahteva za zgradnjo pristanišča za ribiče nabrežinske občine.

Elektrifikacija

Občinska uprava mora skrbeti, da se izvede elektrifikacija po vseh vaseh občine. V tistih vaseh, kjer je bila električna napeljava izvedena s sredstvi tamkajšnjih občanov, se mora električno omrežje

spopolniti in prizadetim občanom je treba dobaviti števce. Poleg tega za razsvetljavo je treba napeljati tudi tok za potrebe industrije, obrtništva, kmetijstva in gospodinjstva po nižjih cenah. Po vaseh naj se napelje javna razsvetljava.

Vodovod

Uprava vodovoda naj preide v roke občinske uprave, katere dolžnost je omogočiti prebivalcem posameznih vasi, da si nabavijo potrebne cevi za napeljavo vode po hišah. Po vaseh naj se zgradijo javna napajališča za živino in javne pralnice. Voda za poljedelske namene se mora dobavljati po nižjih cenah. Občinska uprava mora vztrajati pri zahtevi, da se kmetom poravnava škoda, ki je nastala pri napeljevanju vodovoda.

Obnova

Izvesti je treba še nedokončano obnovo v občini in predvsem v vaseh Medja vas, Mavhinje, Cerovlje in Vižovlje. Prebivalcem teh vasi, ki so bili še posebej prizadeti za časa narodno osvobodilne borbe, mora bodoča občinska uprava priskočiti na pomoč pri nabavi živega in mrtvega inventarja.

Stanovanjski problem

Zaradi pomanjkanja stanovanj naj občinska uprava dela na tem, da se zgradi potrebno število stanovanj za delavske družine.

Zdravstvo in higiena

V krajih, kjer še ni občinskih ambulant, jih je treba ustanoviti, kjer pa že obstajajo jih je treba razširiti in dobro opremiti. Namestiti je treba več bolnišark. Skrbeti je treba, da bodo obiski občinskega zdravnika bolj pogosti, zlasti mladino mora občinski zdravnik večkrat pregledati. Revnejšim občanom je treba omogočiti brezplačno zdravljenje; izvesti je treba revizijo seznama revnih. Organizirati se morajo posvetovalnice za matere. Po vaseh naj se ustanovijo javna kopališča in obnovi naj se že obstoječe kopališče v Nabrežini. Zgradijo naj se javne pralnice.

Občinske poti

Nujno je, da se sedanje občinske poti (v občini Zgonik zlasti poti iz Samatorce v Salež, iz Saleža v Zgonik, iz Zgonika v Gabrovce, iz Zgonika v Repnič, iz Repniča v Briške in na postajo Prosek) popravijo in razširijo, da bodo odgovarjale sedanjim prometnim potrebam.

Zemljiška knjiga

Občinska uprava mora posredovati, da se tisti del zemljiške knjige z dokumenti, ki se še vedno nahaja v Sežani, čimprej prenese na STO in se tako omogoči kmetom ureditev še neurejenih zemljiških zadev ter olajša dobivanje hipotekarnih posojil in promet z nepremičninami.

Davki

Občinska uprava mora storiti vse potrebne korake, da se revidira obdavčenje. V ta namen mora zahtevati, da se čimprej izvede reklasifikacija zemljišč tako glede kultur kakor donosnosti. Davčni pritisk na kmete naj se omili. Obdavčenje naj bo progresivno glede na donosnost in dohodek. Nujna je reforma dosedanjega sistema izterjevanja davkov. Del državnih davkov mora preiti v korist občine za uravnoteženje občinskega proračuna.

Šport

Igrišče v Nabrežini naj se spopolni z dograditvijo kopalnice in slačilnice. Bodoča občinska uprava mora podpreti vse iniciative za pospešitev telesne vzgoje mladine.

Turizem

Občinska uprava mora dati iniciativo za turistično dejavnost v občini v splošno korist občanov.

OBČINE IN VASI TRŽAŠKEGA OZEMLJA

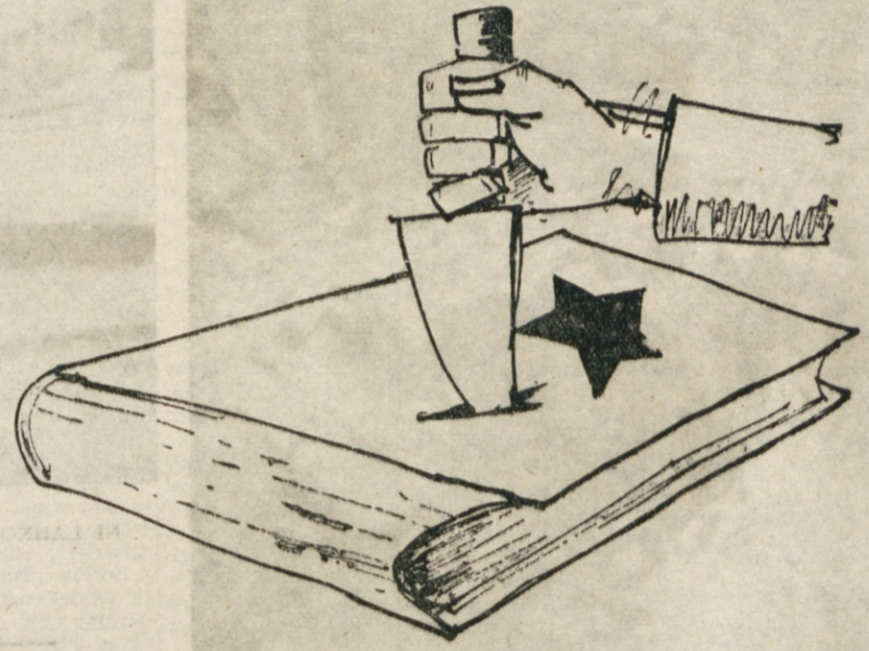
Kandidatni listi Slovansko-italijanske ljudske fronte za občinske volitve v občinah

- ### Devin - Nabrežina

 1. FUKS (VOLPI) JOSIP, mesar iz Nabrežine.
 2. TINTA IVAN, tovarniški delavec iz Devina.
 3. STUBELJ MILAN, kmet iz Sempolaja.
 4. MILIC (EMIL) IVAN, kmet iz Nabrežine.
 5. SKRK (SKERK) JOSIP, kmet iz Trnovice.
 6. KOČMAN IVAN, gostilničar iz Stivana.
 7. CAHARIJA (ZACCARIA) STANISLAV, delavec iz Nabrežine.
 8. CEBULEC (CEVOLI) JOSIP, uradnik iz Sesijana.
 9. PERTOT (PERTOTTI) IGNAC - SLAVKO, trgovinski namesčenelec iz Nabrežine.
 10. URDIH (URDICH) VALENTIN, elektrotehnik iz Mavhinj.
 11. KRAVANJA (GRAVINA) JOSIP, tovarniški delavec iz Vižovelj.
 12. GRUDEN GIZELA, gospodinja iz Nabrežine.
 13. LEGISA (LEGHISA) LEOPOLD, kmet iz Devina.
 14. OSIĆ (OSI) por. MARUSIC (MARUSSI) AMALIJA, gospodinja iz Prečnika.
 15. MOKOLE ALOJZ, skladiščnik iz Slivnega.
 16. PETELIN JOSIP, kmet iz Cerovlj.
 17. KANTE (CANTE) LADISLAV, delavec iz Praprota.
 18. GRUDEN ANTON, delavec iz Sempolaja.
 19. PERIC MARIO, uradnik iz Sesijana.
 20. MISLEJ VITTORIO, železniški uradnik, Nabrežina-postaja.
- ### Zgonik

 1. MILIC (MILLI) ANTON, kmet iz Saleža 16.
 2. BLAZINA ANTON, kmet iz Gabrovca 6.
 3. OBAD VLADIMIR, uradnik iz Saleža.
 4. KOČMAN (COSMANI) JOSIP, delavec iz Samatorice 25.
 5. KNEZ IVAN, kmet iz Koludrovice 2.
 6. CIBIC IVAN - RADIVOJ, s Proseka - Devinščine 8.
 7. STUBELJ KAREL, kmet iz Saleža 49.
 8. SIMONETA IVANKA, sivilja iz Zgonika 30.
 9. UKMAR (OMARI) DOMINIK, železničar s Proseka - postaja.
 10. MILIC DANILO, trgovski namesčenelec iz Saleža 37.
 11. GRUDEN JOSIP, delavec iz Samatorice 26.
 12. KRALJ IVAN, kmet iz Gabrovca 51.
 13. BUDIN ALOJZ, uradnik iz Koludrovice 5.
 14. GRILANC (GHERLANI) KAREL, delavec iz Saleža 4.
 15. RUPEL IVAN, kmet s Proseka - Devinščine 6.

VOLITE
proti rušilcem
naše prosvete

Tako so „dokončali“ obnovo v Mavhinjah

(Za to porušeno stavbo mora lastnik še plačevati davke)

Zahtevamo slovenske kmetijske šole na STO-ju

Obnovi naj se nabrežinska kamnoseška industrija v korist domačega prebivalstva

Propadanje našega ribištva

Sedanje cene za ribe so previsoke za povprečne potrošnike, za ribiče pa ne predstavljajo protivednosti za vložen trud in za kritje stroškov

V Tržaškem zalivu so se iz mra- ka že pokazale prve ribiške ladje s svojimi močnimi svetilkami. Vedno več jih je, čim temnejše postaja. Z vseh strani prihajajo: iz Trsta, Milja, Barkovelj, Kontovela, Sv. Križa in tudi iz Kopra, Izole in Pirana. Morganova demarkacijska črta je tudi na morju precej vidno zarisana. Cela vrsta ribiških močno razsvet- ljenih čolnov, ki se vleče skoraj ne- pretrgano od Tankega rta čez zaliv proti zapadu deli tudi tržaško mor- je v dve coni. Večkrat svigne med- njimi hitri policijski čoln v izvrše- vanju oblasti vojaške uprave in

PORUSENA HISA V MEDJI VASI

politancev, ki imajo 3 čolne. Skrom- ni so in delavni za svojega gospo- darja. Njihova prisotnost se zelo ob- čuti v ribolovu kakor pri razpeča- vanju rib.

«Ta način ribolova prej mi nismo poznali, mi pripoveduje star ribič. Prinesli so ga k nam Napolitanci po prvi svetovni vojni. Prej smo lovili brez svetilke in nalovili toliko pač kakor nam je sreča nanesla. Zdaj pa se ribe zbirajo kakor mušice orog močne luči in jih je vedno manj. Te elampare» nam bodo uni- čile vse naše ribe.

Nekateri ribiči imajo svetilke, ki

so do 6000 sveč močne. Pred tem so uporabljali karbidne svetilke. V Dalmaciji pa so pred 50 leti zane- tilo ogenj na železnem pristavku ob sprednjem delu ribiškega čolna. V ogenj so primešali še nekaj smole zato, da bi razsvetljava bila moč- nejša. Toda Dalmacija je bogatejša z ribami kot je Tržaški zaliv. Če ne bodo ukrenili kaj odločnega ra- di zaštite ribolova, bo ribarstvo po- polnoma uničeno. Voja je prizade- la mnogo škode, ne manj škode pa povzročajo svetilke in številni ri- biči iz vseh strani.

V Barkovljah je 25 ribičev, od katerih sta le 1 ali 2 poklicna. Kon- tovelčani odhajajo rajši na delo v mesto ker nimajo pravega zaupanja v varljivo ribiško srečo. Mala hi- šica in nekaj zemljišča okrog nje ali kočček »grize« poleg skromne, a zagotovljene mezde v tovarni, vzbu- ja v povprečnem prebivalcu iz Bar-

kovelj, Kontovela, Sv. Križa in Ses- ljana videz, da je varnejše preskrb- ljen. Od tod sorazmerno majhno za- nimanje ondotnega prebivalstva za ribolov. Večina njih se poda na mor- je v skrajni gospodarski sili. Morda je tu posredi nekaj aavizma že iz onih starodavnih časov, ko je bila ta sicer krasna morska obala ločena od zgornjih kraških naselbin po go- stem pasu gozdov, ki so se nekdanj vlekli iz Istre ob severovzhodnem robu Tržaškega zaliva mimo Mira- mara in Devina do Soče na zapadu. O tem pričajo njihovi ostanki v Mi- ramaru in Sesljanu kakor tudi ime- na Medvedjak in drugi spomeniki iz te dobe. Pradedje iz omenjenih kraških vasi verjetno zategadelj ni- so preveč ljubili morja in ribolova. V Sesljanu je dolgo časa ribaril le en sam ribič in še ta se je preseli- tja iz Kontovela. Danes jih je tam samo 6, od katerih je 5 tujcev. Na Kontovelu jih je 7, a v Sv. Križu se peča z ribolovom okrog 40 do- mačinov, ki istočasno obdelujejo svoje vinograde in polja.

«Bili so časi» nadaljuje izkušeni barkovljanski ribič, «ko smo mogli naloviti na stote vsake vrste rib. Ribolov je takrat bil donosen, mno- go bolj kakor danes, ko večkrat ni vredno niti izpliviti. Preveč je ri- bičev na malem zalivskem prostoru. Borba je čedalje bolj ostra.»

Kako pa je s prodajo rib?

«Gospodarska kriza pritiska na večino potrošnikov. Večje je po- vpraševanje po cenejši ribi: zlasti po sardonih in sardelah. Skuše, morski omani, zlasti pa brancini in eharbu- ni» najdejo le redke kupce. V naš zaliv pridejo sardoni v velikih mno- žinah, nekaj manj sardel. Lov tra- ja od maja do oktobra. Pozimi lo- vimo morske omene, ki se zbirajo pri Tržici in Piranu, kjer se meša sladka voda z morsko slano vodo. Včasih, kakor na primer lani so prišle tune k nam v velikih mno- žinah, ki so se nekaj dni zadrževa- le ob obali pri Sv. Križu. Tedaj so jih Križani nalovili nekaj 10 sto- tov. Prišle so nepričakovano. Ribiči iz Sv. Križa niso zaradi pomanj- kanja mrež in drugega pripravne- ga orodja mogli izkoristiti v zadost- ni meri te redke prilike.»

«Druge ribe kakor sipe, rombi in golobi, so bolj redke, »mole« lovimo v januarju. To je lahka hrana za bolnike za razliko od skuš, ki ve- ljajo kot težko prebavne. Obe vrsti pa sta okusni in spadajo med boljše ribe. Sedanje cene so previsoke za povprečne potrošnike. Za ribiče pa ne predstavljajo protivednosti za vložen trud in stroške za vzdrž- evanje mrež, čolnov, razsvetljave, bencina za ribiške motorje in javne obremenitve.

Zato smo se odločno uprli name- rjavni uvedbi posebne takse na ri- biške motorje, ki so jo imele v na- štetu davčne oblasti. To vprašanje pa še ni končno rešeno, vendar je upati, da oblastva ne bodo uvelja- tega davka, ki ga niti za fašistične, dobe ribiči niso poznali.

TAKO SO PO VOJNI POMAGALI NASEMU LJUDSTVU OBNOVITI PORUSENE DOMOVE.

Razvoj kamnarske industrije v Nabrežini

Pred prvo svetovno vojno je bila kamnoseška industrija v Nabreži- ni zelo razvita. Po svojih kamno- lomih je Nabrežina zaslovela, ko so pričeli z nabrežinskim kam- nom graditi velike palače na Dur- ju, v Budimpešti, Trstu in drugih mestih avstroogrške monarhije. Da je bilo v onih letih tako razvito kamnoseštvo, vidimo že iz števil- k zaposlenih 3000 do 4500 delavcev v dobi največje konjunktore.

Danes dela v vseh nabrežinskih kamnolomih in delavnicah samo 160 kamnosekov. Če primerjamo to število kamnosekov, zaposlenih na tem področju pred prvo svetovno vojno, vidimo, kako je zamrla ta, nekdanj tako cvetoča industrija. Te ogromne spremembe so nastale ta- koj po končani prvi svetovni vojni, ko je Italija zasedla slovenske kra- je. Številna italijanska podjetja so močno konkurirala nabrežinskim kamnoseškim podjetnikom na doma- čem in svetovnem trgu. Predvsem so lastniki nabrežinskih kamnolo- mov bili vezani na naročilo iz ino- zemstva, dalj so v glavnem za izvoz, Italiji so dobavljali v glav- nem obdelani kamen, inozemstvu pa predvsem surov kamen.

V poslednjih letih med dvema vojnama, ko so v Nabrežini delali skoraj samo za izvoz, je bilo na tržaškem področju zaposlenih okoli 300 kamnosekov. Takoj po drugi svetovni vojni so se začela obno- vitvena dela. Danes posluje v Na- brežini pet podjetij. Največje je italijanska delniška družba G. Son- zogn (Cava Romana), pri kateri je zaposlenih 70 delavcev. Pri dru- gem (A. Gorlati) dela 40 delavcev. Tretje podjetje po svoji kapaciteti je I.M.A. (Nabrežinska mramorna industrija) z 20 delavci, I.M.A. je v slovenskih rokah. Nato pride dr- žavno podjetje Montecatini s 15 kamnoseki in knčno S.M.A.T. (Družba za pridobivanje marmorja Nabrežina-Trst) s 15 delavci. Kot

smo že omenili, je danes zaposlenih v nabrežinskih kamnolomih in de- lavnicah 160 delavcev.

Ni lahko dognati količine izvože- nega kamna in ugotoviti, kam se izvažajo. To pa predvsem zato, ker pogosto kamnolomi ne pošiljajo kamna neposredno v inozemstvo, temveč ga odpravljajo drugim so- rodnim podjetjem v Italiji, ki ka- men nato odpremijo v inozemstvo. Se danes se pošilja nabrežinski ka- men mnogokrat na predelavo v Ka- raro in nato v druge države. Pred- vsem se izvažajo surov kamen, v kam- nolomu lomljeni kamen in pa po naročilu obdelan kamen (plošče, stopnice, stebri itd.).

Pred zadnjo vojno so izvozili naj- več nabrežinskega kamna v Egipt, Anglijo, Nemčijo in v Ameriko. Da- nes so najboljši odjemalci tega kam- na ZDA, Svica, medtem ko gre v Egipt in Anglijo manj kamna. Ne- kaj zanimanja za nabrežinski ka- men kažeza Maroko in Južna Ame- rika. V zadnjem času je »Cava Ro- mana« dobila naročilo za 1000 kub. m nabrežinskega surovega kamna iz ZDA. Ta družba je prejela kredit 35.000.000 lir v okviru Marshallove- ga načrta. Ostala italijanska vla- davine prejemale razne podpore; na ta način so prisilile domača podjet- ja na likvidacijo. Tudi pri kontin- gentiranju za izvoz imajo prednost italijanska podjetja; stara igra se ponavlja.

Glavno vprašanje kamnarske in- dustrije na Tržaškem ozemlju je za- gotoviti trajne odjemalce tega pro- izvoda, ker notranji trg ne potrebu- je znatnih količin marmorja. Z dru- ge strani mora biti tudi pri delitvi finančne pomoči in kontingentov tu- di domača industrija enakomerno zastopana.

Samo na ta način bo mogoče po- spešiti in modernizirati to tako važno industrijo na Tržaškem ozemlju.

NAJVAŽNEJŠE ZA OBČINI DEVIN-NABREŽINA IN ZGONIK

Napredek kamnolomov in kmetijstva

Občina Devin-Nabrežina je dokaj obsežna in se razteza med mor- jem, jugoslovansko in italijansko mejo, torej na zelo važnem polo- žaju Tržaškega ozemlja.

Prebivalci so po večini kmetje in delavci, ob obali pa je ostalo še nekaj ribičev.

Kraška zemlja je zelo reynat: akodi ji suša, in včasih pokere pri- delek toča. Toda naši kmetje so ze- lo žilavi in vztrajni, zato so pre- magali marsikatero slabo leto in si ohranili zemljo.

Pod fašistično Italijo je bilo sla- bo za našega kmeta, za davke so šla premoženja na boken. Zdaj je za kmetijstvo malo ali skoraj nič bolje. Predvsem tajejo kmeta pre- remi lahko vidi 2 kravi, plačuje kmet 4.888 lir zemljiškega davka, za vsako kravo po 900 lir, za ko- rno 2.800 lir. Če zakolje prašiča, ki ima nad 100 kg, mora plačati poleg rednega davka še 1.800 lir trošarine. To pa še ni vse, občina terja davke tudi za hiše, ki so bile porušene med vojno in niso še ob- novljene. O takih primerih smo že poročali v našem listu. Prav tako zahtevajo davke za zemljišča, ki so ostala pod Jugoslavijo. Kmetje mo- rajo plačevati davke, ki ne odgo- varjajo sedanjemu stanju zemljišč, že več let namreč niso pregleda- le katastrske knjige. Se bolj žal- losno pa je, da terjajo davke po vaseh, ki so lansko leto utrpeli ogromno škodo zaradi toče. Skodo so ocenili in obljubili pomoč, dali pa so le 4 kg mošta za 1 hl izgub- ljene pridelke vina.

Občinski in drugi davki morajo biti znižani, izvršiti je treba pre- gled in ocenitev zemljišč, urediti vprašanje vaških gmaž, dovršiti obnovo vasi, zlasti gospodarskih po- slopij, napeljati vodo in elektriko, kjer je še ni (Medjvas, Cerovlje in Mavhinje).

Kmetje, ki so bili prizadeti od vojne in toče morajo dobiti izred- no pomoč in olajšave pri obdave- vanju. Pristojna oblast pa mora da- ti iz tozadevnih fondov znatno po- moči kmetom za nakup plemenske živine in izboljšanje pašnikov. Iz Tržica pa je treba takoj prenesti vse spiske davkarje in sodišča.

Najvažnejši problem nabrežinske občine pa je brezdvomno ureditev in razvoj kamnolomov. Nabrežina sama se je razvila le zaradi svo- jega belega kamna, ki je poznan po vsem svetu. Ze od starodavnih časov kopljejo in krešejo nabre- žinski kamnoseki krasen kamen in ga pošiljajo v svet. Pred leti je bilo zaposlenih pri kamnolomih od 4 do 5 tisoč delavcev. Sedaj jih je 400 ali 500. Nabrežinski marmor

so pošiljali v Ameriko, Egipt, Fran- cijo, Avstrijo in Italijo, povsod kjer so hoteli sezidati nekaj traj- nega in lepega.

Cement je dal hud udarec nabre- žinskim kamnolomom, politični in gospodarski mednarodni položaj pa še hujšega. Slabo je zadaj za na- brežinske kamnoseke, ki morajo iskati drugod dela, če ga sploh naj- dejo. Od nabrežinskih kamnolo- mov, ki so vsi na zemljišču obče- ne, torej njena last, imajo doliček le zasebna podjetja, ki plačujejo za najemno in davke naravnost smešne vsote denarja. Podjetje Montecatini plačuje na primer let- no 201 lir davka, podjetje SMAT po 1.305 lir. Kmet ali delavec, ki ubije prašiča za svojo uporabo, pa mora plačati zanj kar 1.800 lir tro- šarine. Temu je treba napraviti ko- nec! To je naloga nove občinske uprave!

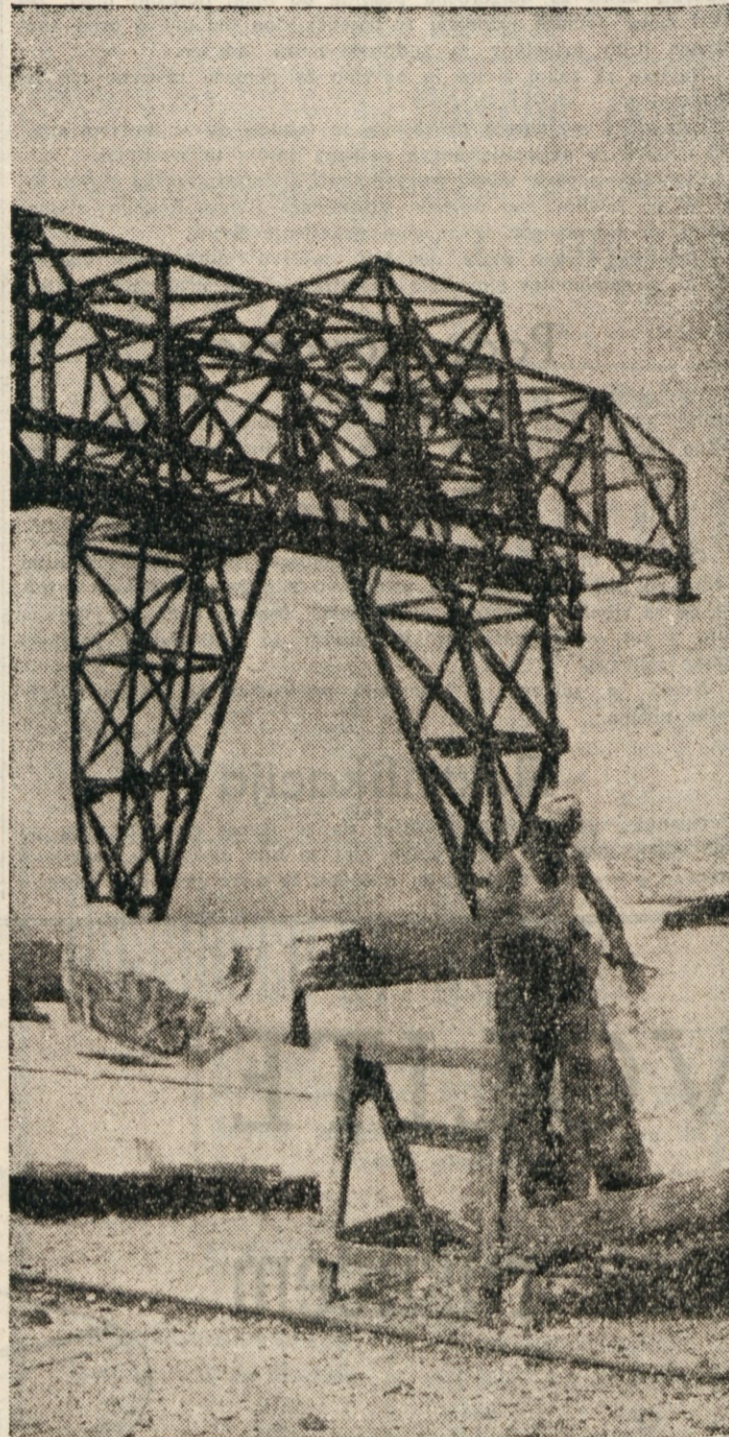
V novih pogodbah s podjetji bo morala občinska uprava staviti tu- di zahtevo, da se obdela kamen na licu mesta, to je v Nabrežini, in da se lahko izvažajo le obdelani ka- men. Na ta način bo dobilo zaslu- ka mnogo sposobnih delavcev, ki

so sedaj brezposelni ali po drugih delih. Ustavili smo se pri dveh naj- važnejših problemih, pri kmetijstvu in industriji.

Je pa še mnogo drugih bolj ali manj važnih stvari ki jih bo mo- rala občinska uprava rešiti, uredi- tev vodovoda, nova drevesnica, no- ve šole, pomoč ribičem, ureditev Sesljana, itd. Nekaj pa je zelo pri- sreč vsem Nabrežincem: pristan ob svojem morju. To ni samo stara želja domačinov, ampak dejanska potreba za občino kot je Devin- Nabrežina.

Sprito toliko in tako važnih pro- blemov, ki terjajo nujno rešitev, ko se nasprotniki našega naroda in vsega kar je naprednega zdru- žujejo in nam že grozijo je nujno, da se vsi Slovenci in poštene de- mokrati nabrežinske občine strnejo v enotni blok, v Ljudsko fronto.

Občinske volitve v Trstu naj od- prejo oči vsakemu poštenemu do- mačinu. Le malo naj vsak premiš- li in bo videl, da je edina prava pot in naša rešitev v Ljudski fron- ti, ki se bori za naše narodne in demokratične pravice, za mir in za spoštovanje mirovne pogodbe.

NI LAHKO DELO NABREŽINSKIH KAMNOSEKOV - A VENDAR: DA BI LE BILO!

EDEN IZMED MNOGIH NABREŽINSKIH KAMNOLOMOV

LJUDSKA FRONTA zahteva, da se dokonča obnova v vaseh nabrežinskega okraja

DVA NAJHUŠA SKODLJIVCA NASEGA NARODNEGA DREVEŠA. NE DOVOLITE, DA GA UNICITA!

Komunistična partija Jugoslavije - partija novega tipa

(Nadaljevanje in konec)

Komunistične partije ljudskih demokratij, o katerih Slepov in Abalin tako vztrajno trdita, da so dosledne v izvajanju marksistično-leninističnih načel o partiji, pa v svoji praksi čisto odstopajo od nekaterih važnih načel leninskega nauka o Partiji. Slepov in Abalin ponavljata v svojih člankih, da ima vsaka kršitev leninsko-stalinskih načel v partijski graditvi pogubne posledice. Izkušnje revolucionarnega delavskega gibanja so to trditve marksizma-leninizma v praksi potrdile. Samo partije, zgrajene na leninsko-stalinskih načelih so lahko povelje delavski razred na oblast, same take partije so lahko razvile zmagovito revolucionarno borbo svojega delavskega razreda v pogojih druge svetovne vojne in protislovij imperializma. Slepovu in Abalinu pa služi to načelo marksizma-leninizma o partiji le za prikrivanje resnice, za podležne napade na našo Partijo, ki je s svojo prakso dala mogočno potrdilo tega nauka.

V večini partij ljudskih demokratij je do pred kratkim obstajala praksa množičnega vpisovanja v komunistično partijo, kakor tudi kolektivnega vstopanja celih skupin drugih političnih organizacij. Kandidatski staž in individualno sprejemanje članstva v Partijo, ki je eno osnovnih leninsko-stalinskih organizacijskih načel o graditvi partije, se v teh partijah ljudskih demokratij šele uvaja. Kandidatski staž so uvedli šele pred kratkim v češkoslovaški, v madžarski, poljski in rumunski partiji. Člani politbiroja KP Češkoslovaske Slansky pravi na primer, ko govori o uvedbi kandidatskega staža, da prej, ako se je vodila težka borba z reakcijo, ni bilo nevarno, da bi v partijo prišli sovražni elementi, kakor je to danes, ko je Partija na oblasti. Izkušnje revolucionarnega delavskega gibanja, marksizem-leninizem, obravnava vprašanje nevarnosti vdora sovražnih elementov v Partijo drugače. Vsaka dosledna revolucionarna partija je v obdobju borbe za osvojitve oblasti v stalni nevarnosti pred poskusi raznih agentov imperializma, da bi razbili njeno enotnost. Izkušnje delavskega gibanja potrjujejo pravilo, da skuša razredni sovražnik ne samo v obdobju, ko je partija na oblasti, marveč s prav tako silovitostjo tudi, ko je partija v borbi za oblast, razbijati preko svojih agentov med partije od znotraj. Razkrita takista Gestapa, ki je uspel postavititi svoje agenture celo v vodstvih posameznih partij, dovolj zgornjo potrjujejo nevarnost vdora sovražnih elementov v Partijo v obdobju borbe za oblast. Zaradi tega je utemeljitev Slanskega le nemarkistično opravičilo odstopanja od leninsko-stalinskih načel o partijski graditvi. Komunistična partija Jugoslavije je v praksi dosledno uporabljala marksistično-leninistični nauk o individualnem sprejemanju v Partijo kakor tudi kandidatski staž že mnogo pred narodnoosvobodilno borbo, kajti v dolgoletni borbi s frakcijski in agentni razrednega sovražnika se je na lastnih izkušnjah prepričala o neprecenljivi vrednosti nauka marksizma-leninizma o partiskem članstvu. Z doslednim izvajanjem tega načela se je kvaliteta naše Partije visoko dvignila in zaradi tega v njej tudi ni bilo oportunitizma, kakršnega se je vgnezdil v partijah ljudskih demokratij glede na odnos do revolucionarne borbe delavskega razreda v dobi druge svetovne vojne.

Kam je privedla taka politika partij ljudskih demokratij do sprejemanja članstva, najlepše pokažejo izjave njihovih voditeljev samih. Član politbiroja CK KP Madžarske pravi: «Kot rezultat slabe in liberalne politike sprejemanja članov se je v Partijo natrpalo mnogo koruptivnih elementov... in zavestnih agentov naših notranjih in zunanjih sovražnikov». O tem, koga je treba izključiti iz partije, pa pravi Farakas: «Osnovno je treba izključiti iz partije bivše veleposestnike, industrijske in bančnike, ki so prišli v našo partijo». To so dejstva, ki ne potrebujejo komentarja. Slepov in Abalin jih poznata prav tako dobro kakor mi. Dobro tudi vesta, kakšna je udeležba na partijskih sestankih v KP Češkoslovaske, ki le redko, po podatkih «Funkcionera», glasila KPC, znaša nad 50 odst. Navzlic vsemu ta dva «teoretičarja» in apologeta zloglasne resolucije Informbiroja trdita, da so to partije novega tipa, in napadeta našo Partijo, ki je dosledno zgrajena na boljševiskih načelih partijske graditve. Partije ljudskih demokratij odstopajo v svoji praksi od tako važnega načela marksizma-leninizma o Partiji, kakor je pravica člana Partije, da lahko kritizira na partijskih sestankih katerega koli partijskega delavca. Medtem ko določa statut naše Partije, v členu 3. pod točko b) pravico člana Partije, «da na partijskih sestankih kritizira katerega koli partijskega delavca», v statutu romunske delavske partije te pravice sploh ni. To je prav gotovo groba kršitev leninsko-stalinskega načela o demokratičnem centralizmu, ki mora vladati v partiji. Razvitost konstruktivne kritike in samokritike v partiji novega tipa je izraz težnje po neenemnem izpopolnjevanju, metoda za pravočasno spoznavanje in odstranjevanje napak. Metoda vzgoje članov partije novega tipa. Naša Komunistična partija je neenahno razvijala kritiko in samokritiko, ki je postala neločljivi del vsake partijske življenja. Zaradi tega je naša Partija tudi lahko odpravljala vse slabosti in boljševisirala svoje vrste.

Zaradi kršitev leninsko-stalinskih načel o članstvu partije dejansko izgubila partija na avangardni vlogi. Kako je to vprašanje pereče pri partijah ljudskih demokratij, nam lahko služi za primer izjava člana politbiroja KP Madžarske Rejva, ki je dejal: «... Kljub zamegljevanju avangardnega značaja in nalog je KP Madžarske še naprej ostala avangardna». Na teh primerih nam je Slepov in Abalin raziskovalca, kje in zakaj se utaja partija ter izgubila na svoji avangardni vlogi. To delo bi bilo koristno, ker bi koristilo mednarodnemu delavskemu gibanju in ne bi bilo škodljivo, kakor je škodljivo ponavljanje napačnih in lažnih enozornih dokazov resolucije Informbiroja.

Takih in podobnih odklonov je v partijah ljudskih demokratij več. Te partije sedaj šele postajajo partije novega tipa. Prav tako, kakor velja zakon marksizma-leninizma, da je potrebna trdna revolucionarna partija novega tipa za osvojitve oblasti, prav tako velja isti zakon tudi za graditev socializma. Naša partija lahko dosega tako velike uspehe v graditvi socializma, ker je partija novega tipa, zato ker je edina od partij dežel ljudskih demokratij znala povesti delovne množice na oblast v oboroženi revolucionarni borbi. Pred te partije dežel ljudskih demokratij se danes postavlja naloga neposredne graditve socializma in s tem dokončanja likvidacije kapitalističnih elementov. Borba za zgraditev socializma pa ni nič manj težka, kakor je borba za

osvojitve oblasti. Ostanke kapitalizma se bori za vsako ped svojih pozicij. Zaradi tega se pred partije boljševisacije svojih vrst. Vrsta ukrepov v zadnjem času prča, da so te partije pričele borbo za svojo boljševisacijo. Pot do partije novega tipa pa je pot ostre borbe, ki se razvija v sami partiji in na vseh področjih izpolnjevanja partijskih nalog. Ta pot do partije novega tipa bo v deželah ljudskih demokratij brez dvoma zvezana tudi z ostro borbo na ideološkem področju, predvsem z odstranjevanjem ideoloških zmešnjav, ki jih fabricirajo razni lažiteoretiki, citatologi resolucije Informbiroja. Borba za partijo novega tipa ni mogoča brez dosledne osvojitve načel marksizma-leninizma. Revizionizem, ki se danes vgnezuje v teh partijah, jih slabi in zavita njihovo borbo za boljševisacijo. Medtem ko se partije ljudskih demokratij šele gradijo v partije novega tipa, je naša Partija kot partija novega tipa trdna, enotna in prekaljena, odločno na čelu delovnih množic Jugoslavije v borbi za socializem.

Tako dosledno revolucionarne partije, kakršna je naša Komunistična partija Jugoslavije s tovarišem Titom na čelu, ne morejo znesti nobene klevete in napadi. Zato bo naša Partija tudi zmagala v tej borbi za pravilne odnose med socialističnimi državami proti revizionizmu in oportunizmu v delavskem gibanju.

(Ljudska pravica)

Borba korejskega ljudstva

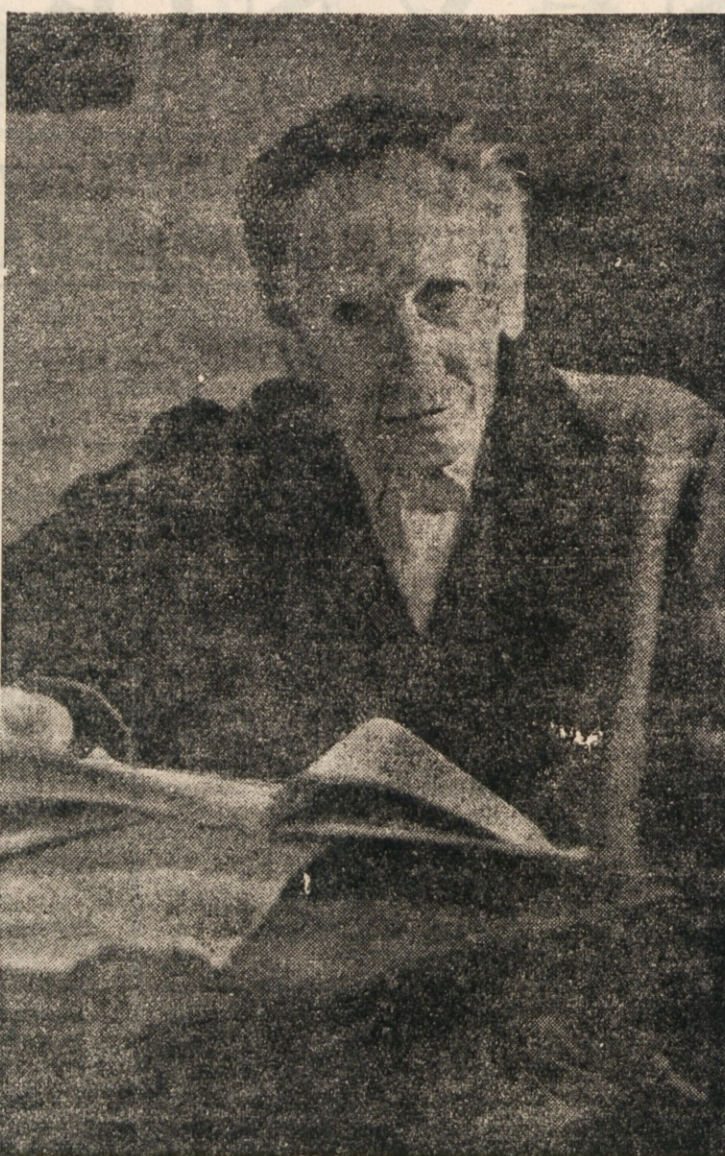
PEYENSYANG, 13. — Oborožena borba ljudstva južne Koreje proti slamatni vladi se stalno utrjuje in širi na nova področja. Kakor poroča centralna telegrafska agencija Koreje, delujejo partizani v pokrajinah Čugčen in v severnih področjih. Srditi boji proti policijskim enotam so v teku v številnih okrajih.

Seja nadzorstvenega sveta na Dunaju

DUNAJ, 13. (Tanjug) — V petek je bila na Dunaju seja zaveznikega nadzorstvenega sveta za Avstrijo. Preučili so novi avstrijski zakon o cenah in mezdah, Sovjetski predstavnik Sviridov je odklonil odobritev tega zakona in poudaril, da je povišanje cen, davkov in pristojbin v nasprotju s sklepi zaveznikega nadzorstvenega sveta od avgusta 1947. Sviridov je poudaril, da skuša vlada s tem zakonom sanirati svoje finance na stroške življenjskih pogojev delavcev, čeprav je imela možnost izenačiti bilanco s tem, da bi ukinila izdatke za vzdrževanje razseljenec v Avstriji in z drugimi ukrepi. Sviridov je predlagal naj bi o tem vprašanju razpravljali, toda zahodni predstavniki so ta predlog odklonili.

Priziv proti obsodbi "lettres francaises"

PARIZ, 13. — Tehnik «Lettres Françaises», njegov ravnatelj Claude Morgan in Andre Wurmser, ki so bili obsojeni na plačilo globe in na povračilo moralne škode na podlagi tožbe Kravčenko, so vložili priziv proti sodbi. Prizivno sodišče bo o prizivu razpravljalo 15. junija. Na ta dan bo sodišče samo določilo dan razprave.

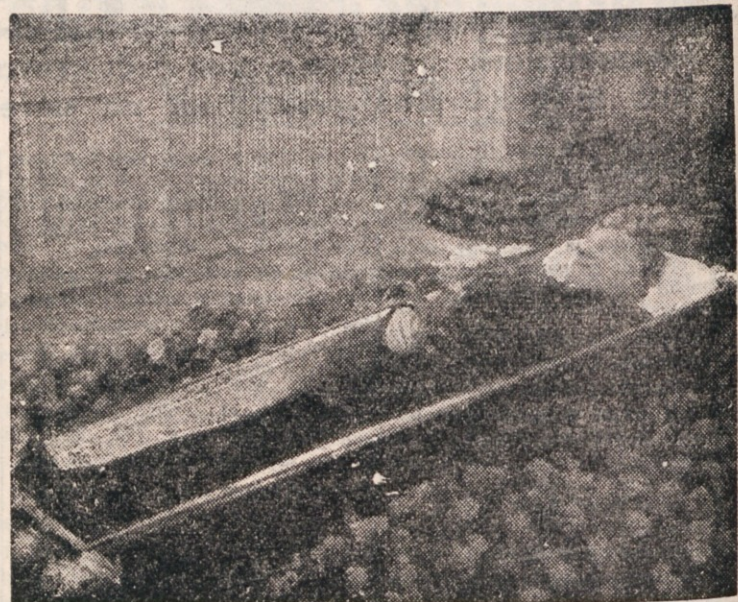
Spominu Otona Župančiča so se poklonili tovariši Edvard Kardelj, Fran Leskošek in drugi člani vlade FLRJ in LRS ter ostalih ljudskih republik

S POGREBNIH SVEČANOSTI V LJUBLJANI

Posmrtni ostanki Otona Župančiča na mrtvaškem odru v dvorani Predsedstva vlade LR Slovenije.

Desetstotiči so z mimohodom počastili spomin velikega ljudskega umetnika.

V častni straži so se zvrstili predstavniki univerze, Slov. akademije znanosti in umetnosti, gledališč iz Ljubljane, Beograda, Maribora in drugih mest, pionirji, mladinci, člani sindikatov, člani organizacij, OF itd.

Priprave za stoletni jubilej železnic

Odbor za proslavo stoletnice železnic pri direkciji za eksploatacijo železnic v Ljubljani je pred kratkim že opozoril svojo javnost, da pripravila za ta redki jubilej mnogotere javne prireditve (razstavo, kulturne in fizikulture nastope itd.), hkrati pa tudi izdajo posebnega jubilejnega zbornika, ki naj v sliki in besedi prikaže zgodovinski pomen železnic za vsestranski dvig naših narodov.

Vabilu za pomoč in sodelovanje se je že odzvalo precej delavcev, med njimi tudi nekateri iz neželničarskih vrst, ki spremljajo razvoj naših železnic, toda odbor je prepričan, da je zanimivega gradiva za te namene še mnogo po vseh krogih naše javnosti. Zato se ponovno obrača do vseh, ki hranijo ali vedo za kakršno koli zgodovinsko gradivo iz

dob, odkar poznamo železnico pri nas, naj ga dajo začasno na razpolago prirediteljem te proslave. Odbor za proslavo posluša na direkciji v Ljubljani in bo na vsak predlog ali obvestilo sam ukrenil nadaljnje za uporabo takega gradiva.

Odbor za proslavo stoletnice železnic

Skupščina o zdravstvu zaseda v Rimu

RIM, 13. — Danes se je v Rimu začela druga svetovna skupščina o zdravstvu pod predsedstvom jugoslovskega delegata Stamparja in ob navzočnosti delegatov in opazovalcev 81 držav. Popoldne so izvolili odbor, ki naj imenuje kandidate za predsedstvo, podpredsedstvo ter za predsedstvo treh glavnih odborov skupščine, t. j. odbora za program, upravnega in finančnega odbora ter odbora za vprašanja, ki se tičejo pravih.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

PROMET JAVNIH SKLADIŠČ V MAJU

V tem mesecu je dosegel celokupni promet Javnih skladišč, dovoz in odvoz, 204.000 ton, od tega 70.000 ton blaga, ki je prispelo iz zaležja, namenjeno v prekomorske dežele. V celoti je bil promet nasproti aprilu malce manjši, ker je bilo manj pošilk USFA za Avstrijo, toda izvoz preko Trsta je dosegel doslej najvišjo točko po vojni. Narasča tudi izvoz, svobodni promet t. j. pristaniška trgovina. Pomorski dovoz obsega trenutno tovore quebrachotesa, kakao, čaj, južnoameriške soljene kože in druge proizvode kolonialnega blaga. Zaledni izvoz severnjug tvorijo bodisi surovine iz Srednje Evrope, les, lesni izdelki, brzojarni drogovi, železniške tračnice, papir, lepenka, celuloza, amonijev nitrat, surovo železo, stroji, avtomobili, orodje in oprema itd.

V zvezi z vse večjim prometom je tem bolj poudariti zahtevo, ki so jo te dni znova iznesli poslanci Krogov, da se namreč v stari pristaniški luči, ki ima močan tranzitni promet, vrnejo za civilno uporabo vsa skladišča, ki so zasežena po vojaških oblasteh. Zahtevajo hangar št. 17, ki ima okrog 5.300 m² površine (zdaj je v njem tvornica coca-cola za potrebe čet) ter hangar 10 s površino 2441 m², kjer je vojaško skladišče zelenjave. Sebe tako bo uprava Javnih skladišč lahko nemoteno vrnila vese promet, ki je v nekaterih mesecih že presegel predvojnega. Spediterji pa tudi zahtevajo, da se da kaj največja prostost za vstop in izstop blaga. Sedaj preizkušajo nov način, po katerem se zaprosi za vstop na posameznih vhodnih mestih, toda zahteva popolnoma prost ali, če ne gre drugače, proti plogu osebnih listin.

bo vsa skladišča, ki so zasežena po vojaških oblasteh. Zahtevajo hangar št. 17, ki ima okrog 5.300 m² površine (zdaj je v njem tvornica coca-cola za potrebe čet) ter hangar 10 s površino 2441 m², kjer je vojaško skladišče zelenjave. Sebe tako bo uprava Javnih skladišč lahko nemoteno vrnila vese promet, ki je v nekaterih mesecih že presegel predvojnega. Spediterji pa tudi zahtevajo, da se da kaj največja prostost za vstop in izstop blaga. Sedaj preizkušajo nov način, po katerem se zaprosi za vstop na posameznih vhodnih mestih, toda zahteva popolnoma prost ali, če ne gre drugače, proti plogu osebnih listin.

NOVA PLOVNA PROGA?

Argentinska plovna družba «Flota Mercante Del Estado» misli pričeti plobo na progi Trst-Rio de Janeiro - Santos - Montevideo - Buenos Aires, ki bi bila mesečna in trgovska. Plovba na

trajni progi naj bi se pričela v nekaj mesecih.

Tržaška borza

V februarju - marcu - aprilu je bil na tržaški borzi precej manjši promet z trgovanjem delnic. Poročilo Trgovinske zbornice trdi, da vlada zastoj posledica dosedanjega sistema «imenskih delnic», ki je še vedno veljaven, in da te težave ni odpravil niti zakon o reorganizaciji niti znižanje uradne obvestne mere. Tudi v italijanskih gospodarskih listih se vodi zadnje čase močna kampanja za odpravo «imenskih papirjev» in vstop v sistem brezimenjskih, ki dajejo možnost, da ostanejo kupovalci odn. lastniki vrednostnih papirjev skriti. Važno je to zlasti v obdobju davčnega prijema in zaradi tajnosti raznih špekulacij na borzi. To kampanjo spremlja, seveda tudi poslovanje na borzi, kjer ga nedvomno ustvarja z namenom, da bi bil pritisk na uradne kroge večji in uvedba brezimenjskih odn. papirjev na prihodnost lažje opravičljiva.

ANGELO VIVANTE

JADRANSKI IRENTIZEM

25

Ce bi Karel Albert v letu 1848 hotel ali mogel ravnati po volji svojih generalov, bi bil moral, da bi napravil do konca svoj osvoobodilni pohod, zasadiť italijansko trobojnico na severovzhodu pred vrati Ljubljane, na vzhodu pa v osrčju Hrvaške. Toda manifest italijanske federativne zveze predpisuje mnogo skromnejšo in — kakor bomo videli — dvomnejšo mejo: «Italija ne bo srečna in mirna dolje, dokler ne bo njena meja segala do Soče». Kakor smo videli, omenja Sočo kot vzhodno mejo Italije tudi Solitto v listu «Il Giornale di Trieste», toda malo poprej je Guglielmo Pepe rekel Karlu Albertu: «Pozdravil vas bom kot italijanskega kralja tedaj, ko boste prekorčili Sočo.»

Tudi v nekem «Vojnem poročilu italijanskega oficirja», izšlo leta 1866, in prav tako v nekem uradnem zemljepisu, izdanem leta 1864 v novi kraljevini, je Soča označena kot meja Italije. V tem pogledu nimata niti Giuseppe Mazzini svojega doslednega nazora. Medtem ko namreč v letu 1831 (v «Splošnih navodilih članom organizacije «La Giovane Italia») postavlja kot mejo vzhodne Italije, in sicer brez vsake podrobnejše označbe Trst, vidi leta 1837 (v «Lettre slave» italijansko mejo ob Alpah že jasno začrtano: «V bodoči Evropi bi imela svoje mesto tudi Italija, ki se bo raztezala od Sicilije do polkroga Alp in do Trsta.» Toda leta 1860 (v «Dolžnostih človeka») pravi mejo Italije ob ustju Soče; končno pa leta 1871 veliki glasnik italijanske nacionalnosti prestopi italijanske nacionalne pravice, s

tem da stavi v sklop italijanskega polotoka Postojno, del Krasa, ki je upravičen podrejen Ljubljani, in poleg tega še «Tirolsko do onkraj Brucke» (v «Mednarodni politiki»).

Toda tudi, kadar je govora o Soči, si to razmejuje razlaga vsak po svoje. Visconti-Venosta, italijanski minister za zunanje zadeve med vojno leta 1866, izjavi v tem ko naroča diplomatju Nigriju, da bi pripravil Napoleona od tega, da bi se zavzel za spremembo meje Benečije, edino le to, da «bi bilo treba to mejo prenesti na Sočo». Visconti-Venosta je pri tem lahko mislil na celotni tok Soče od izvira do ustja in v tem smislu je tudi predložil svoje zahteve mirovni posredovalec na Dunaju Menabrea.

Tako pa ni mislil general Lamarmora, ki se je takole zelo nejasno izjavil: «Zemljepis izpričuje, da je Soča prava meja Italije s furlanske strani.» Po Menabreovi zamisli pa, to je, če bi vzel kot mejo celotni tok Soče, bi morala biti priključena k Italiji Soška dolina od Gorice do Predilja, ki etnično ni italijanska, izključeni pa bi bili Italijani Trsta in Istre. Nasprotno pa bi razmejeval ob Soči s furlanske strani, kakor si jo je zamisljal Lamarmora, dovedla le do nekaj nepomembnih popravkov današnje (avstrijske) meje.

Nahajamo se torej v splošni zmešnjavi! En sam človek kaže, da zna samostojno misliti, in to je Camillo Cavour. Cavourjevo stališče do jadranskega irentizma ni podano v zaokroženi formulaciji, ampak je raztreseno v raznih odlokih in ga je treba zasledovati v zaporednih izjavah. Ko 20. oktobra 1848 govori skupščini o zunanjih politiki, Cavour pokaže bistro razumevanje avstrijsko-madžarskega vprašanja, kakršno se je pojavilo v takratnem revolucionarnem pretresu. Tako vidi mnogo videza obrambe dinastije in zatiranja svobode nacionalni temelji hrvaškega gibanja, ki mu je stal na čelu Jelčić, obsodi kljub vpitju madžarofilskih poslancev politiko tlačenja, ki jo je izvajala madžarska oligarhija nad Slovani, in prorokuje zmagoslavje Slovanov v vzhodnem delu monarhije. Cavour izjavi med drugim: «Zlavi, številni in skozi več stoletja tlačeni slovanski narod se hoče do kraja osamosvojiti... Cilj, za katerega se bori se ne prosvetljene, toda pogumne in žilave množice, je pravičen in plemenit.

Zato je temu cilju usojeno, da pride v nadaljnji bodočnosti do svoje popolne zmagae.

Te besede Cavourja kot poslanca navajam s posebnim poudarkom zato, ker nam je z njimi lažje osvetliti misljenje Cavourja kot ministra v zadnjih razburkanih mesecih njegovega vladanja in njegovega življenja. Cavourju ne uide nič od tega, kar bi lahko prišlo v zvezo z veliko zamisljajo njegove politike: proti koncu leta 1860 zasluči celo prve početke italijanskega tržaškega gibanja. «Zelo je koristno», piše Lorenzu Valeriju, kraljevemu komisarju v Anconi, ki je pravkar ponovno potrdil Avstrijskemu Lloydju tiste posebne pravice, ki jih je imel tam pod papeško vlado, «obdržati dobre in živahne zveze s Trstom, ki soče po tem, kar slišim, postaja manj «fedelissima» in bolj «italijanska». Toda iz strahu, da ne bi bile te njegove besede slabo tolmačene, pristavi v isti sapi: «S tem kajpak ni nikakor rečeno, da mislim na skorajšnji priključitev tega mesta. Toda treba je sejati, da bodo lahko naši sinovi želi».

Dva meseca pozneje, in sicer v nekem pismu istemu Valeriju, ki je bil s tem, da je v neki diplomatski listini imenoval Trst italijansko mesto, povzročil diplomatski incident s Prusijo, Cavour obrazloži obširneje svojo misel. Piše namreč: «Prostati vas moram, da se izogibljete vsake izjave, iz katere bi se lahko sklepalo, da nova italijanska kraljevina teži za tem, da si osvoji ne samo Benečijo, ampak tudi Trst z Istro in Dalmacijo. Dobro mi je znano, da so v obalnih mestih središča, ki so po svoji narodnosti in po svojih težnjah italijanska. Toda na podeželju so vsi prebivalci slovanske narodnosti, in pokazati, da hočemo odvzeti tako širokemu delu osrednje Evrope vsak izhod na Sredozemlje, bi pomenilo poceni zbuditi sovraštvo Hrvatov. Trst in vsi nemški narodi. Vsaka nepremišljena beseda v tem smislu je strašno orožje v rokah naših sovražnikov, ki ga uporabljajo za to, da bi izvalili proti nam sovraštvo Anglije. Anglija namreč ne bi mogla mirno gledati na to, da bi Jadransko morje zopet postalo italijansko jezero, kakor je bilo za časa beneške republike. Za sedaj se moramo omejiti na to, da dobro utrdimo Ancono. S tem bomo postavili temelji sijajnih uspehov bližnje bodočnosti.»

Cavour torej docela upošteva činitelj, ki danes mnogo huje nego takrat zapleta in moti zahteve italijanskega nacionalizma glede vzhodne meje Italije, to je sožitje dveh narodov, italijanskega in slovanskega, od katerih se lahko vsak sklicuje na nacionalni princip proti drugemu. Cavour si je popolnoma na jasnem o tem, da slovansko čaka velika bodočnost in da ga že zato treba spoprijateljiti z Italijo. Obenem tudi prizna, da se poleg slovanskih interesov križajo na Jadranskem morju tudi drugi interesi, od katerih omenja dva, in sicer ekonomsko gravitacijo Nemčije in pomorsko hegemonijo Anglije. Cavour primerno upošteva vse te činitelje. Istočasno pa se navzema tiste vere, ki jo je irendentična propaganda vzbudila v svoji prvi dobi v Italiji, to je vere v asimilacijsko moč italijanskega naroda v tistih delih vzhodnega jadranskega območja, kjer Italijani številčno prevladujejo. Po takratnih upih bi morala Italijani v teh predelih utegniti s časom ustvariti v prid italijanskim aneksijskim težnjam neko sicer presplošno in nepopolno juridično podlago, to je podlago nacionalnega principa, v imenu katerega se je takrat ustavljala Italija. Toda Cavourjevo stališče glede načina, kako naj bi do te asimilacije Slovanov prišlo, je različno od stališča, ki ga zavzema borbeni irendentizem. Vse kaže, da bi se po Cavourjevi zamisli omenjeno vrskavanje slovanskega elementa moralo vršiti, če bi hotelo računati na uspeh, na najsvobodnejši in najspontanejši način. Prepričano bi moralo biti delu časa, postopnemu razvoju italijanskega elementa in njegovemu moralnemu vplivu. «Tisti, ki bodo videli dozoritev tega zgodovinskega procesa in se okoristili z njo, bodo naši sinovi, če že ne naši vnuki, pravi Cavour. «Na vodilnih možeh našega preroda pa je, da se izogibajo vsakemu nasilnemu prehitjevanju zgodovine. Ne smejo izvajati sovraštva Hrvatov, Srbov, Madžarov in Nemcev. Ne smejo se zaletevati v zid velikih evropskih interesov vse dolje, dokler se dejanski položaj polagoma ne izpremeni v prid Italiji.» In to naziranje je do konca nasprotno naziranju irendentistov, ki so mislili takole: «Priključimo takoj k Italiji Istro, Trst in Gorisko in Slovani teh predelov, ki so še brez svoje narodne zavesti, se bodo brž poitalijančili.»

(Nadaljevanje sledi)

KMETJE! SLOVANSKO-ITALIJANSKA LJUDSKA FRONTA

se bori za uresničitev vaših pravic